

“НОЦ БЕТОН ЗУУРМАГ” ХХК

**ХАН-УУЛ ДҮҮРГИЙН 3-Р ХОРООНЫ НУТАГТ ОРШИХ
БЕТОН ЗУУРМАГИЙН ҮЙЛДВЭРИЙН 2023 ОНД
ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

УЛААНБААТАР ХОТ

2023 ОН

ГАРЧИГ

НЭГ.ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	3
1.1 Төслийн нэр.....	3
1.2 Төслийн зорилго.....	3
1.3 Төсөл хэрэгжүүлэгчийн нэр хаяг.....	3
1.4 Төслийн байршил.....	3
1.5 Төслийн төлөвлөлт, хүчин чадал	4
1.6 Үйлдвэрийн технологи, түүхий эд, материалын хэрэглээ.....	6
1.6.1 Үйлдвэрийн технологи.....	6
1.6.2 Үндсэн ба туслах түүхий эд материалын хэрэглээ.....	6
1.6.3 Ус хангамж хэрэглээ.....	8
1.6.4 Цахилгаан эрчим хүч, дулаан хангамж.....	8
1.7 Эцсийн бүтээгдэхүүн.....	9
1.8 Хог хаягдал.....	10
ХОЁР. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТАГ ДЭВСГЭРИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ- ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ.....	12
2.1. Цаг уур, уур амьсгалын онцлог.....	12
2.1.1 Агаарын температур.....	12
2.1.2 Хөрсний температур.....	12
2.1.3 Хур тунадас.....	12
2.1.4 Салхи.....	12
2.1.5 Агаарын даралт, чийгшил.....	12
2.2. Агаарын чанарын өнөөгийн байдал.....	13
2.3. Хөрсөн бүрхэвчийн өнөөгийн байдал.....	14
2.4. Гадаргын болон газар доорх усны нөөц, онцлог, чанар.....	17
2.4.1. Гадаргын усны горим.....	17
2.4.2. Гидрогеологийн нөхцөл.....	18
2.4.3. Газрын доорх усны нөхөн сэргээгддэг нөөц.....	19
2.4.4. Газрын доорх усны чанар.....	20
2.5. Ургамлан нөмрөгийн өнөөгийн байдал.....	20
2.6. Амьтны аймгийн тархалт, зүйлийн бүрдэл.....	22
2.7. Нийгэм, эдийн засгийн өнөөгийн байдал.....	22
ГУРАВ. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТУХАЙ ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ.....	26
ДӨРӨВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНЫ ГОЛ ЗОРИЛТ.....	28
ТАВ. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	29
ЗУРГАА. ОРЧНЫ ТОХИЖИЛТ, НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	31
ДОЛОО. ОСОЛ ЭРСДЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	32
НАЙМ. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	33
ЕС. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР.....	35
АРАВ. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	36
АРВАН НЭГ. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСЭД ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	37
АРВАН ХОЁР. 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ НЭГДСЭН ТӨСӨВ.....	38

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн үйл ажиллагаа явуулж буй талбайн эргэлтийн цэгүүдийн солбицол.....	3
Хүснэгт 2. Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн түүхий эд туслах материалын жилийн хэрэглээ.....	7
Хүснэгт 3. Үйлдвэрийн технологи болон унд ахуйн ус хэрэглээ (Ус хэрэглээний нормоор).....	8
Хүснэгт 4. Агаарын чанарын шинжилгээний дүн.....	14
Хүснэгт 5. Хөрсний химийн үндсэн шинжүүд.....	16
Хүснэгт 6. Хөрсний механик.....	16
Хүснэгт 7. Хөрсөн дэх зарим хүнд металлын агууламж (мг/кг).....	16
Хүснэгт 8. Сав газрын ус агуулагч үе, бүрдэл болон бүсийн гидрогеологийн зарим үзүүлэлт.....	18
Хүснэгт 9. Сав газрын доорх усны нөхөн сэргээгддэг нөөц.....	19
Хүснэгт 10. Хан-Уул дүүргийн 2018 оны төсвийн нийт орлого, сая төгрөг.....	24
Хүснэгт 11. Хан-Уул дүүргийн 2018 оны төсвийн нийт зарлага, сая төгрөг.....	25
Хүснэгт 12. Болзошгүй нөлөөллийн жагсаалт.....	26

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1. Үйлдвэрийн байршил.....	4
Зураг 2. Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн суурин тоног төхөөрөмж.....	5
Зураг 3. Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн орчны газар ашиглалтын өнөөгийн байдал	5
Зураг 4. Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн технологийн схем.....	6
Зураг 5. Түүхий эд (элс,хайрга, дайрга)-ийн талбай.....	7
Зураг 6. Үйлдвэрийн усны нөөцийн танкууд.....	7
Зураг 7. Нэмэлт бодис хадгалах сав.....	7
Зураг 8. Дамжуулах бункер, туузан дамжуулагч.....	7
Зураг 9. Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн талбайд байрлах гүний худаг.....	8
Зураг 10. Бэлэн болсон бетон зуурмагийг зориулалтын холигч тээврийн.....	9
Зураг 11. Бетоныг барилгын талбайд буулгаж буй байдал.....	9
Зураг 12. Үйлдвэрийн чанарын хяналтын лаборатори.....	10
Зураг 13. Ахуйн хатуу хог хаягдлын цэг.....	11
Зураг 14. Ажилчдын бие засах газар, ариун цэврийн өрөө, бохирын цооног.....	11
Зураг 15. Тунгаагуурын сан.....	11
Зураг 16. Цасан болон шороон шуургатай өдрийн тоо.....	13
Зураг 17. Монгол орны хөрс-газарзүйн мужлалтын зураг.....	14
Зураг 18. Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн талбайн орчны хөрсний зураглал.....	15
Зураг 19. Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн талбайн газрын гадаргын элэгдэл доройтлын өнөөгийн байдал.....	15
Зураг 20. Төслийн талбайн орчны гадаргын усан сүлжээний зураглал.....	17
Зураг 21. Үйлдвэрийн талбайн орчны газрын доорх усны нөхөн сэргээгдэх нөөцийн тархалт.....	20
Зураг 22. Үйлдвэрийн хашааны гадна талын ургамжилтын байдал.....	21
Зураг 23. ХУД-ийн газрын нэгдмэл сангийн ангилал.....	22
Зураг 24. ХУД-ийн 3-р хорооны нутаг дэвсгэрийн газар ашиглалтын өнөөгийн байдал.....	25

НЭГ. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

1.1. Төслийн нэр

Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө (БОМТ-2023)

1.2. Төслийн зорилго

Энэхүү бетон зуурмагийн үйлдвэр нь чанарын шаардлага хангасан түүхий эд материалаар сүүлийн үеийн дэвшилтэт, бүрэн автомат техник тоног төхөөрөмжийг ашиглан олон улсын стандартад нийцсэн дээд зэргийн чанартай бетон зуурмагийг үйлдвэрлэж дотоодын зах зээлд нийлүүлэх, улмаар улсын төсөвт төлөх татварын орлогыг нэмэгдүүлэх, шинээр ажлын байр бий болгох, барилгын салбарыг хөгжүүлэхэд өөрийн хувь нэмрээ оруулах зорилготой үйл ажиллагаа явуулдаг.

1.3. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн нэр хаяг

“Ноц бетон зуурмаг” ХХК
 Улсын бүртгэлийн дугаар: 9011442083
 Регистрийн дугаар: 5809665
 Хаяг: Улаанбаатар хот, Сонгинохайрхан дүүрэг, 15-р хороо, Өнөр хороолол 20, 314 тоот
 Утас: 91917137

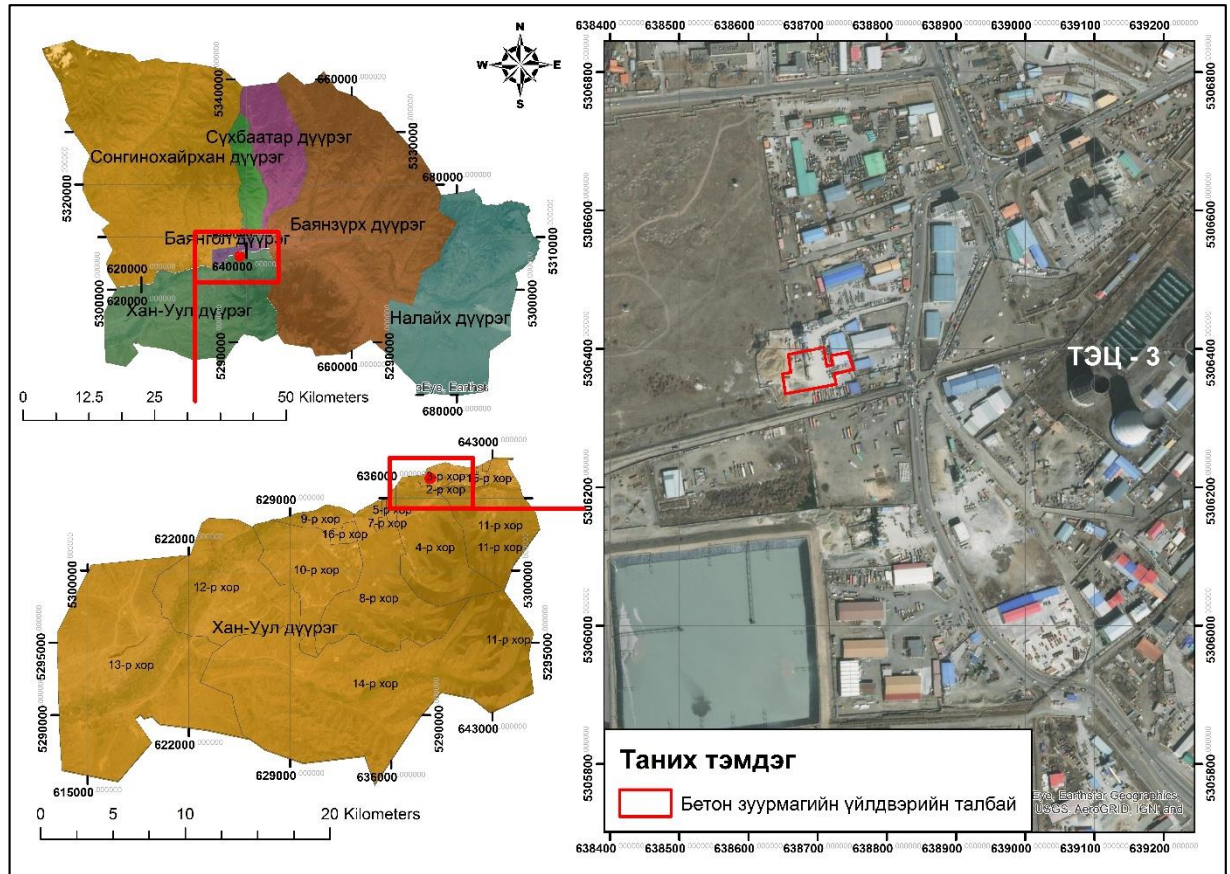
1.4. Төслийн байршил

“Ноц бетон зуурмаг” ХХК-ийн “Бетон зуурмагийн үйлдвэр” нь Нийслэлийн Хан-Уул дүүргийн 3-р хорооны нутаг дэвсгэрт, ТЭЦ-3-ын баруун талд, үйлдвэрлэлийн бүсэд байрлах “Эн Өү Ти Эс” ХХК-ийн эзэмшил нийт 7699 м² талбайг түрээслэн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа явуулж байна. Түрээслэн ашиглаж буй газрын эргэлтийн цэгүүдийн координатыг хүснэгт 2-1-ээр, үйлдвэрийн байршлыг зураг 2-1-т тус тус харуулав.

Хүснэгт 1. Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн үйл ажиллагаа явуулж буй талбайн эргэлтийн цэгүүдийн солбицол

Цэгийн дугаар	Өргөрөг	Уртраг	Цэгийн Дугаар	Өргөрөг	Уртраг
Нэгж талбарын дугаар -1780912065, Газрын хэмжээ 4200 м ²					
1	47°53'43.28"N	106°51'18.06"E	9	47°53'45.01"N	106°51'21.29"E
2	47°53'44.20"N	106°51'17.89"E	10	47°53'45.13"N	106°51'22.49"E
3	47°53'44.26"N	106°51'18.49"E	11	47°53'44.28"N	106°51'22.76"E
4	47°53'45.11"N	106°51'18.34"E	12	47°53'44.15"N	106°51'21.49"E
5	47°53'45.25"N	106°51'19.57"E	13	47°53'43.67"N	106°51'21.60"E
6	47°53'45.39"N	106°51'20.79"E	14	47°53'43.53"N	106°51'20.41"E
7	47°53'44.52"N	106°51'20.99"E	15	47°53'43.40"N	106°51'19.24"E
8	47°53'44.57"N	106°51'21.39"E			
Нэгж талбарын дугаар -1780912214, Газрын хэмжээ 3499 м ²					
1	47°53'45.13"N	106°51'22.49"E	10	47°53'46.88"N	106°51'22.10"E

2	47°53'45.01"N	106°51'21.29"E	11	47°53'47.12"N	106°51'23.53"E
3	47°53'45.43"N	106°51'21.20"E	12	47°53'46.42"N	106°51'23.76"E
4	47°53'45.91"N	106°51'21.08"E	13	47°53'46.12"N	106°51'22.41"E
5	47°53'45.74"N	106°51'20.00"E	14	47°53'46.10"N	106°51'22.32"E
6	47°53'45.53"N	106°51'18.68"E	15	47°53'46.01"N	106°51'22.35"E
7	47°53'46.32"N	106°51'18.55"E	16	47°53'45.98"N	106°51'22.16"E
8	47°53'46.98"N	106°51'21.42"E	17	47°53'45.56"N	106°51'22.31"E
9	47°53'46.79"N	106°51'21.53"E	18	47°53'45.56"N	106°51'22.33"E

Зураг 1. Үйлдвэрийн байршил

1.5. Төслийн төлөвлөлт, хүчин чадал

“Бетон зуурмагийн үйлдвэр” нь 2014 оны 08 сараас үйл ажиллагаа явуулж эхэлсэн бөгөөд M100-M500 маркын бетон зуурмагийг үйлдвэрлэн дотоодын хэрэглэгчдэд нийлүүлж байна.

Энэхүү үйлдвэр нь БНХАУ-ын “ZOOMLION” фирмийн бетон зуурмагийн бүрэн автомат суурин тоног төхөөрөмжөөр тоноглогдсон. Уг тоног төхөөрөмж нь хүчин чадал сайтай, зурах эд анги, хугацааны тохиргоотой, бүтээгдэхүүнээ гаргах үйлдэлтэй, түүхий эдүүдийн орц найрлагыг цахилгаан жинлүүр, компьютерийн программын хяналтан дор хуваарилдаг бүрэн автомат ажиллагаатай юм. Мөн үйлдвэрлэл явуулахад шаардлагатай нэмэлт тоног төхөөрөмж, авто пүү, үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааг бүрэн хангахуйц цахилгааны дэд станцтай бөгөөд шаардлагатай түүхий эд, материалын нөөцийг харилцагч байгууллагуудаас тасралтгүй нийлүүлж үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааг тогтвортой явуулдаг.

Жил бүрийн 10-р сарын 20-ноос дараа оны 3-р сарын 20 хүртэлх хугацаанд үйлдвэрийн үйл ажиллагааг бүрэн зогсоож, жилд дунджаар 215 хоног идэвхитэй

үйл ажиллагаа явуулдаг. Бүрэн хүчин чадлаараа ажиллах үед цагт 120 м³ бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэн гаргах хүчин чадалтай. Одоогийн байдлаар нийт 26 хүнийг ажлын байраар ханган ажиллуулж байгаагаас инженер техникийн ажилтан 6, үйлдвэрийн ажилчин 6, жолооч 14 байна.

Зураг 2. Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн суурин тоног төхөөрөмж

Зураг 3. Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн орчны газар ашиглалтын өнөөгийн байдал

1.6. Үйлдвэрийн технологи, түүхий эд, материалын хэрэглээ

1.6.1. Үйлдвэрийн технологи

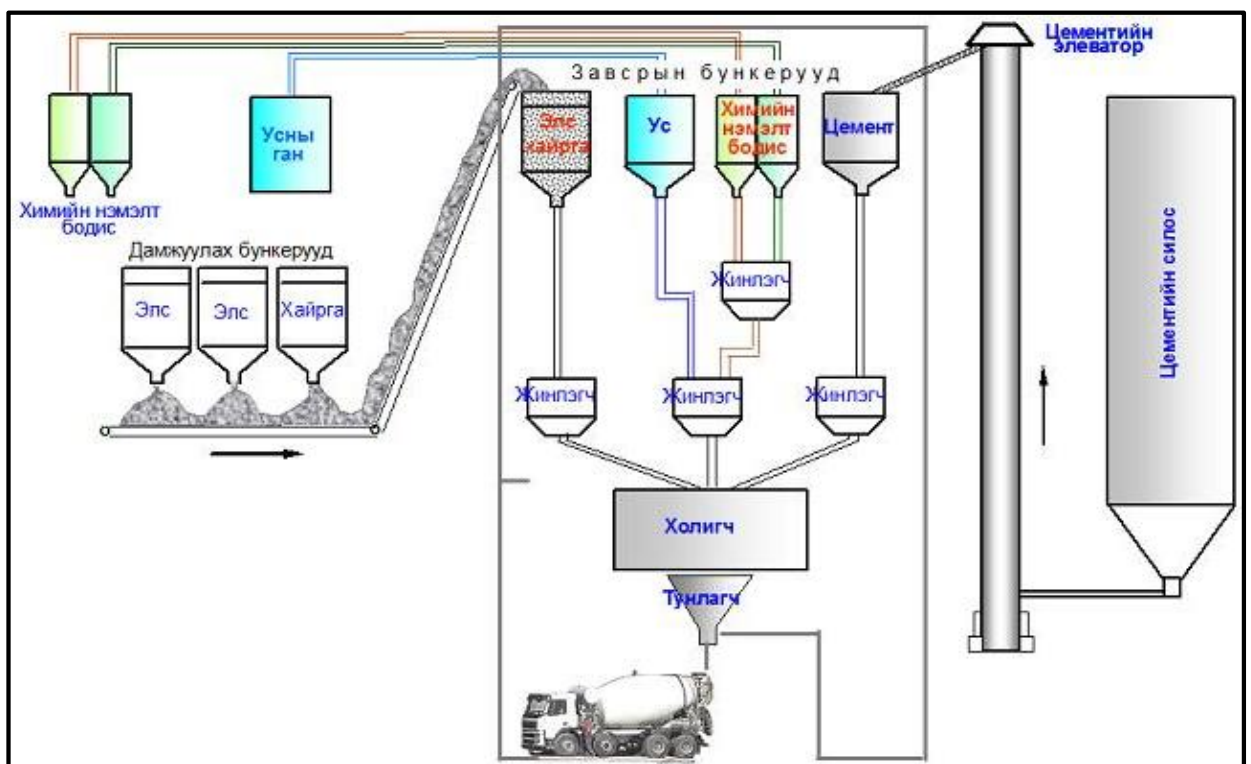
Бетон зуурмаг гэдэг нь цемент, ус, элс, хайрга, нэмэлт бодис зэрэг материалуудыг урьдчилан бэлтгэсэн найрлагаар хэмжиж холиод найруулсан бэхжээгүй зуурмагийг хэлнэ.

Бэлэн болсон зуурмагийг тусгай зориулалтын зуурагч машинаар хэрэглэгчдэд хүргэх бөгөөд энэ нь бетон зуурмагийн шингэн чанарыг хадгалж түүхий эдүүдийг холигдсон байдлаар хүргэдэг давуу талтай.

Үйлдвэрлэлийн технологийн үндсэн үйл ажиллагаа нь:

- Түүхий эд материалыг хүлээн авах
- Хадгалах
- Зөөж тээвэрлэх, бэлтгэх
- Зуурмагийг зуурах
- Бэлэн зуурмагийг тээвэрлэн хэрэглэгчдэд хүргэх гэсэн үе шат, дарааллаар явагддаг.

Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн технологийн схемийг доорх зурагт үзүүлэв.

Зураг 4. Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн технологийн схем

1.6.2. Үндсэн ба туслах түүхий эд материалын хэрэглээ

Үйлдвэрийн үндсэн түүхий эдүүд нь цемент, элс, дайрга (5-10 мм, 10-20 мм), нэмэлт гэсэн материалууд байх ба үйлдвэрийн тээврийн хэрэгсэл, машин механизмуудын ажиллагаанд дизель түлш, тос ашигладаг. Эдгээр түүхий эд материалуудыг дотоодын зах зээлээс харилцагч байгууллагуудтай байгуулсан

түүхий эд нийлүүлэх гэрээний дагуу худалдан авч ашигладаг ба жилийн хэрэглээг доорх хүснэгтээр харуулав.

Хүснэгт 2. Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн түүхий эд, туслах материалын жилийн хэрэглээ

д/д	Түүхий эд, материал нийлүүлэгч байгууллагуудын нэр	Материалын нэр, төрөл	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ
1	“Батжилт энх” ХХК	Элс	м ³	13400
2	“Хөтөл Цемент Шохой” ХХК, “Мөнхийн баян гал” ХХК	Цемент	тн	6200
3	”IZKON” ХХК	Нэмэлт бодис (PC-2, PC-3)	тн	68
4	ЦэЦэ импекс ХХК, “Баруун туруун ” ХХК	Дайрга (5-10мм, 10-20мм)	м ³	9787
5	“Магнай Трейд” ХХК	Тос	тн	110
6		Дизель түлш	кг	250-400

Зураг 5. Түүхий эд (элс, хайрга, дайрга)-ийн талбай

Зураг 6. Үйлдвэрийн усны нөөцийн танкнууд

Зураг 7. Нэмэлт бодис хадгалах сав

Зураг 8. Дамжуулах бункер, туузан дамжуулагч

1.6.3. Ус хангамж, хэрэглээ

“Бетон зуурмагийн үйлдвэр”-ийн үйл ажиллагааны үед үйлдвэрлэлийн технологи болон ажилчдын унд ахуйн зориулалтаар ус ашиглах ба технологийн ус хэрэглээг үйлдвэрийн талбай дахь 2 л/с-ийн ундаргатай гүний худгаас хангадаг. Үйлдвэрийн үндсэн хүчин чадал нь 120 м³/цаг боловч хэрэглэгчийн захиалга болон цаг уурын нөхцөлөөс хамааран хоногт дунджаар 60м³ бетон зуурмаг үйлдвэрлэдэг. Харин унд ахуйн ус хэрэглээг толгой компани болох “Эн Өү Ти Эс” ХХК-ийн БГД-ийн 4-р хороонд байрлах үйлдвэрийн гүний худгийн уснаас зөөврөөр хангаж байна.

Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн унд ахуй болон технологийн усны хэрэглээг БОНХАЖСайдын А/301 дүгээр тушаалаар батлагдсан “Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны норм”-ын дагуу тооцоход хоногт 21.9 м³, жилд 4708.5 м³ ус хэрэглэх тооцоо гарч байна (Хүснэгт 3). Гүний худаг нь хоногт 172.8 м³ ус гаргах хүчин чадалтай бөгөөд үйлдвэрийн технологийн ус хэрэглээг бүрэн хангах боломжтой.

Хүснэгт 3. Үйлдвэрийн технологи болон унд ахуйн ус хэрэглээ (Ус хэрэглээний нормоор)

№	Ус хэрэглээний төрлүүд	Хоногт үйлдвэрлэх бетон зуурмагийн хэмжээ, м ³	Ажилчдын тоо	Ус хэрэглээний норм (А/301 тушаал)	Хоногийн ус хэрэглээ, м ³	Жилд ажиллах хоногийн тоо	Жилийн ус хэрэглээ, м ³
1	Технологи	60	-	0.3 м ³ /м ³ бетон	18.0	215	3870.0
2	Унд, ахуй	-	26	150 л/хоног	3.9	215	838.5
Нийт ус хэрэглээ					21.9	-	4708.5

Зураг 9. Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн талбайд байрлах гүний худаг

1.6.4. Цахилгаан эрчим хүч, дулаан хангамж

Бетон зуурмагийн үйлдвэр нь “УБЦТС” ТӨХК-тай байгуулсан гэрээний дагуу цахилгаан эрчим хүчний төвлөрсөн шугам сүлжээнд холбогдсон. Харин улирлын чанартай ажиллаж, намар үйл ажиллагаагаа зогсоодог тул дулааны шугам сүлжээнд холбогдоогүй болно. Шаардлагатай үед ажилчдын оффисийн барилгыг цахилгаан халаагуур ашиглан халаадаг.

1.7. Эцсийн бүтээгдэхүүн

Дэлхийн чанарын стандарт болох ISO 9001, байгаль орчинд хор нөлөөгүйг батлах ISO 14001, Монгол усун “Бетон зуурмаг. Техникийн шаардлага MNS 1185:1998” стандартын шаардлага хангасан M100-M500 маркийн бетон зуурмаг үйлдвэрлэн иргэн, үйлдвэр, ХАА, орон сууцны барилга угсралтын талбайд захиалагчийн захиалга, хүсэлтийн дагуу зориулалтын миксер машинуудаар тээвэрлэн хүргэж өгөх бөгөөд жилд дунджаар 10-12 мян.м³ бетон үйлдвэрлэн зах зээлд нийлүүлдэг.

Зураг 10. Бэлэн болсон бетон зуурмагийг зориулалтын холигч тээврийн хэрэгсэлд юүлж буй байдал

Зураг 11. Бетоныг барилгын талбайд буулгаж буй байдал

Үйлдвэрийн эцсийн бүтээгдэхүүний чанарыг үйлдвэрийн дэргэдэх бүтээгдэхүүний чанарын хяналтын иж бүрэн тоног төхөөрөмж бүхий лабораторид шалгаж, чанар стандартын шаардлага хангасан бүтээгдэхүүнийг хэрэглэгчдэд нийлүүлдэг бөгөөд 2014 оноос Барилга архитектур корпорацийн итгэмжлэгдсэн лабораторитой хамтран ажиллаж чанарын шинжилгээг давхар хийлгэн ажиллаж байна. Энд бетон зуурмагийн гол түүхий эд болох цемент, элс, хайрганы чанар болон зуурмагийн чанарт хяналт тавьж, байнгын туршилт шалгалтыг явуулдаг. Хяналт, туршилтыг “Бетон зуурмагийг турших арга MNS 1170:85”, “Барилгын зуурмаг турших арга MNS 2120:99” стандартын дагуу хийж доорх үзүүлэлтүүдийг тодорхойлдог. Үүнд:

Цемент:

- Хэвийн өтгөрөлт
- Барьцалдаж эхлэх, дуусах хугацаа
- 0.08 мм шигшүүр дээрх үлдэгдэл
- Шахалт, гулзайлтын бат бэх (3, 7, 28 хоног)

Элс:

- Чийглэг
- Асгаасан нягт
- Нягт
- Ширхэглэлийн бүрэлдэхүүн
- Тоосорхог хольцын хэмжээ
- Ширхэгийн модуль
- Элсэн дээрх хайргын хэмжээ
- Ус шингээлт
- Ширхэг хоорондын зай

Хайрга:

- Чийглэг
- Асгаасан нягт
- Нягт
- Ширхэг хоорондын зай
- Нимгэн үзүүрлэг хэсэг
- Ширхэгийн хэмжээ, бүрэлдэхүүн
- Элэгдэх чанар
- Хайрган дахь элсний хэмжээ
- Тоосорхог хольцын хэмжээ

Бетон зуурмаг:

- Конусын суулт (хөдөлгөөнт чанар)
- Барилгын талбай дээр хийгдэнэ
- Агаарын агууламж (нүх сүвийн хэмжээ)
- Температур

Бетон:

- Шахалтын бат бэх (3, 7, 28 хоног)

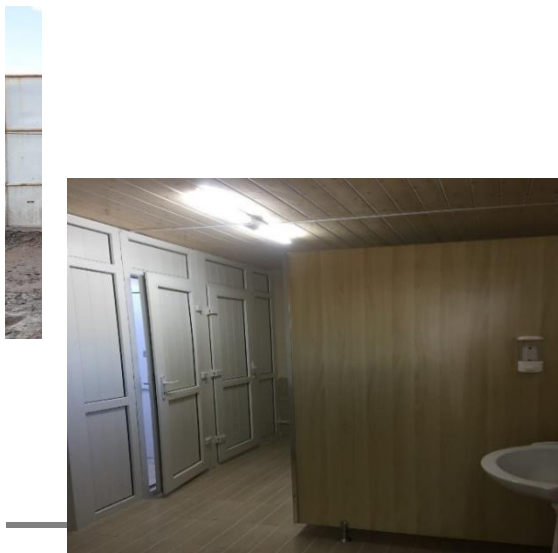
Зураг 12. Үйлдвэрийн чанарын хяналтын лаборатори

1.8. Хог хаягдал

Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн үйл ажиллагааны үед ахуйн хатуу, шингэн хаягдал, бетон зуурмаг тээвэрлэгч “Мixer” машиныг угааж цэвэрлэхэд гарах шингэн хаягдал, үйлдвэрийн машин механизм, тоног төхөөрөмжийн ашиглалт, засвар үйлчилгээнээс үүсэх тос тосолгооны материалын хаягдал зэрэг аюултай болон энгийн хаягдлууд үүснэ. Ахуйн хатуу хаягдал хоногт 0.026 тн үүсэх ба үйлдвэрийн хашаан дахь хогийн түр цэгт хуримтлуулж, ХУД-н Тээвэрлэлт үйлчилгээний төв ОНӨААТҮГ-тай байгуулсан “Хог хаягдал ачиж, тээвэрлэх гэрээ”-ний дагуу төвлөрсөн хаягдлын цэг рүү ачуулдаг. Ахуйн шингэн хаягдал хоногт 2.7м³ орчим үүсэх ба 8 м³-ийн багтаамжтай бохирын цооногт хуримтлуулж бохир соруулах машинаар соруулан зайлуулдаг.

Бетон зуурмаг тээвэрлэгч Мixer машиныг угааж цэвэрлэхэд гарах технологийн шингэн хаягдлыг 3 дамжлага бүхий тунгаагуурын санд хуримтлуулж эцсийн байдлаар тунаж шүүгдсэн усыг дахин эргэлтийн системээр ашиглахаар төлөвлөн үйлдвэрийн талбайд 8 м өргөн, 10 м урт, 2 м гүнтэй, 160 м³-ийн багтаамжтай бетон материал бүхий хаягдлын сан (Зураг 15) байгуулан ашиглаж байна.

Үйлдвэрийн машин механизм, тоног төхөөрөмжийн ашиглалт, засвар үйлчилгээнээс үүсэх ашигласан тосны хаягдлыг “Тэнүүн–Өлзий” ХХК-д нийлүүлдэг. Хартугалгатай батерей, аккумуляторын хаягдлыг Налайх дүүргийн Хятадын хөрөнгө оруулалттай аккумуляторын үйлдвэрт өөрийн унаагаар хүргэж шилжүүлдэг.

Зураг 13. Ахуйн хатуу хаягдлын цэг

Зураг 14. Ажилчдын бие засах газар,
ариун цэврийн өөрөө, бохирын цооног

Зураг 15. Тунгаагуурын сан

ХОЁР. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТАГ ДЭВСГЭРИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

2.1. Цаг уур, уур амьсгалын онцлог

2.1.1. Агаарын температур

Улаанбаатар хот орчмын уур амьсгалын онцлог нь ерөнхийдөө эх газрын эрс тэс шинжтэй. Агаарын сарын дундаж температурын агууриг нь 45.3°C байна. Үнэмлэхүй агууриг нь 86.2°C хүрдэг. Агаарын температур тодорхой илэрсэн жил хоногийн явцтай байдаг. Жилийн явцад агаарын температурын хамгийн их утга нь зуны 7 дугаар сард, бага утга нь өвөл 1 дүгээр сард тус тус ажиглагддаг байна. Жилийн хамгийн дулаан 7 дугаар сарын дундаж температур 19.6°C дулаан, хамгийн хүйтэн 1 дүгээр сарын дундаж температур -25.7°C хүйтэн байна. Агаарын үнэмлэхүй хамгийн их температур 39.5°C хүрч дулаарсан байна. Үнэмлэхүй хамгийн бага температур -46.7°C - -25.7°C хүрч хүйтэрсэн байна.

2.1.2. Хөрсний температур

Хөрсний гадаргын жилийн дундаж температур $+1.3^{\circ}\text{C}$ байна. Жилийн хамгийн хүйтэн 1 дүгээр сарын хөрсний гадаргын дундаж температур -5.1°C хүйтэн байна. Хамгийн дулаан 7 дугаар сарын хөрсний гадаргын дундаж температур $+23.9^{\circ}\text{C}$ дулаан байна.

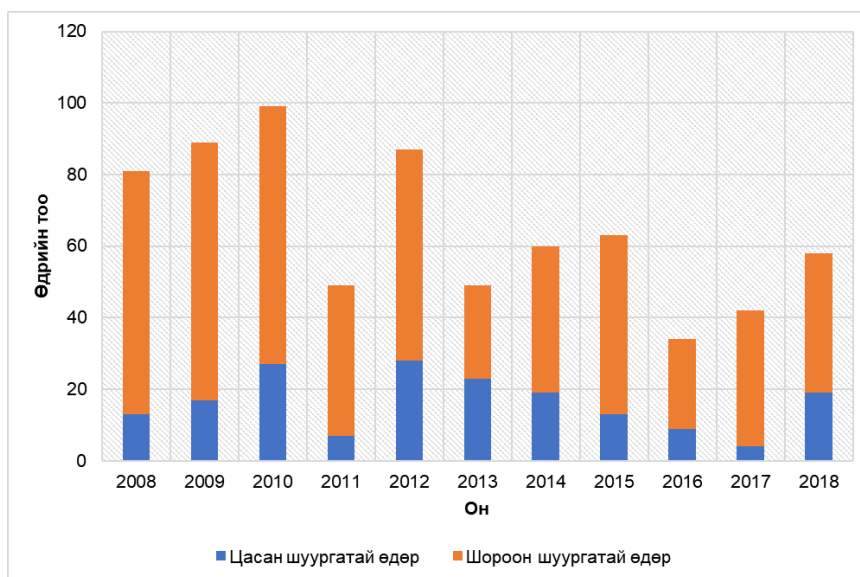
2.1.3. Хур тунадас

Улаанбаатар хот орчимд жилд дунджаар 252.9 мм хур тунадас унадаг ба үүний 89.6-93.4% нь 4-9 сард, үлдсэн хэсэг нь бусад саруудад оногддог. Хүйтэн улирлын хур тунадас 11-34 мм байдаг нь цасан бүрхэвчийн зузаан бага байх үндсэн хүчин зүйл бөгөөд нарны цацраг харьцангуй их, агаарын чийг дутагдалтай учир өвөл ч гэсэн уурших үзэгдэл хүчтэй байдаг. Үүний улмаас цасны зузаан өвлийн турш хуримтлагдаж нэмэгдэх нь бага байна.

2.1.4. Салхи

Салхины жилийн дундаж хурд 2.4 м/с байна. Салхины хурдны их утга нь хавар намрын улиралд ажиглагдах бөгөөд 4-5 дугаар сард 3.8-3.9 м/с хүрдэг байна. Өвлийн улиралд салхины хурдны бага утга нь ажиглагдана. Салхины хамгийн их хурд Улаанбаатар станц орчимд 13 м/с хүрсэн байна. Манай орны бусад нутгийн нэгэн адил хойд, баруун хойд зүгийн салхи зонхилно. Улаанбаатар хот орчимд геоморфологийн онцлогоос хамааран өвөлдөө баруун хойд зүгийн салхи, зундаа зүүн хойд, зүүн зүгийн салхи зонхилдог. Салхины олон жилийн дундаж хурд нь 1.5-3.0 м/с, заримдаа 4.5-5.2 м/с хүрдэг. Өвөлдөө бараг салхигүй тогтуун байх учраас бичил цаг уурын өвөрмөц нөхцөл бүрддэг.

Улаанбаатар хот орчимд 2008-2018 онуудад жилийн 34-99 өдөр цасан болон шороон шуургатай байсан байна.

Зураг 16. Цасан болон шороон шуургатай өдрийн тоо

2.1.5. Агаарын даралт, чийгшил

Жилийн дундаж харьцангуй чийгшил 61% байна. Өвөл зуны саруудад жилдээ 2 удаа харьцангуй чийгийн их утга ажиглагдаж 1 дүгээр сард 72%, 8 дугаар сард 56% байдаг. Харин хавар намрын улиралд бага утга нь ажиглагдаж 41-56% болтлоо буурдаг байна.

Хамгийн өндөр харьцангуй чийг 12, 1-р сард ажиглагдана. 3-р сараас харьцангуй чийгийн хэмжээ үлэмж буурч 60 хувиас доошлон, зарим өдрүүдэд 20-30% хүртэл буурдаг. Харьцангуй чийгийн хэмжээ зундаа ихсэж ирэх ба намраас тухайлбал бууралт 10-р сараас эхэлдэг. Улаанбаатар хотын жилийн дундаж

агаарын даралт 868 гПа ба хавар 4-5 сард хамгийн бага 864-866 гПа, өвөл 12, 1-р сард хамгийн их буюу 871-872 гПа байна.

2.2. Агаарын чанарын өнөөгийн байдал

Ноц бетон зуурмагийн үйлдвэр нь ХУД-ийн 3-р хорооны нутаг дэвсгэрт, ТЭЦ-3-ын баруун талд 500 метр орчим зайд байрладаг. Үйлдвэрийн үйл ажиллагаа явуулж буй нутаг дэвсгэр нь томоохон үйлдвэр, аж ахуйн нэгжүүд төвлөрөн үйл ажиллагаа явуулдаг үйлдвэрлэлийн бүс бөгөөд антропоген болон техноген нөлөөллөөр байгалийн унаган төрх нь бүрэн өөрчлөгдөж хөрс, газрын гадарга нь эвдэрч доройтсон, хуримтлагдах нөлөөлөл ихтэй. Ялангуяа эвдэрсэн зам талбайгаас агаарт их хэмжээний тоосжилт үүсэж тухайн орчны агаарын чанарт сөргөөр нөлөөлдөг.

Ноц бетон зуурмагийн үйлдвэрийн үйлд ажиллагаа явуулж буй эдэлбэр газар нь мөн адил ургамлан нөмрөг, ногоон байгууламж байхгүй бөгөөд сул шороо бүхий зам талбайгаас салхины үйлчлэл, тээврийн хэрэгслүүдийн зорчих хөдөлгөөн, түүхий эд материалыг бэлтгэх, зөөх зэрэг үйл ажиллагаагаар тоосжилт үүсэж орчны агаарыг бохирдуулдаг. Иймд үйлдвэрийн орчны агаарын чанарыг тодорхойлохын тулд агаарт агуулагдах түгээмэл бохирдуулагчид болох Хүхэрлэг хий (SO₂), Азотын давхар исэл (NO₂), нийт тоосонцрын (TSP) нэг удаагийн хэмжилт хийж Монгол улсад мөрдөгдөж буй гадаад орчны агаарын чанарын стандартын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээтэй харьцуулав.

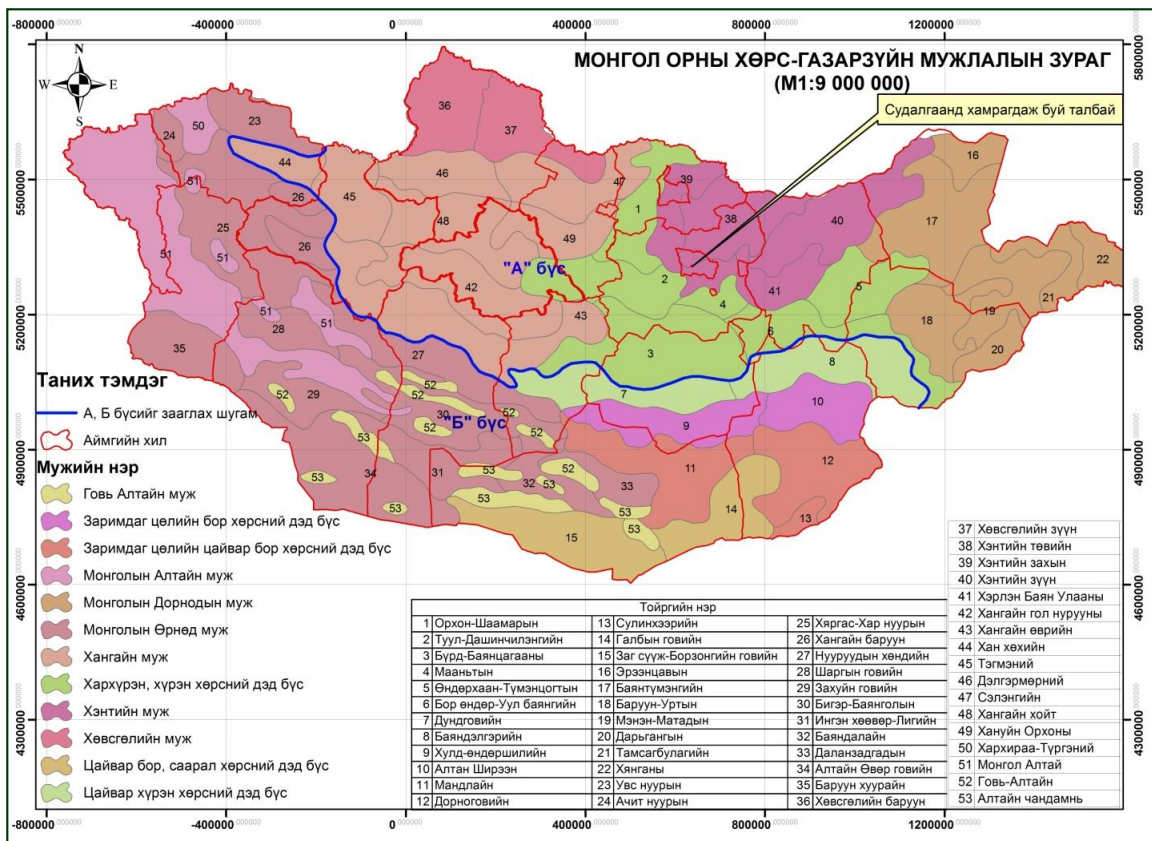
Үйлдвэрийн талбайн агаар дахь бохирдуулагч бодисуудын нэг удаагийн буюу 20 минутын дундаж хэмжилтийн үр дүнгээс үзэхэд нийт тоос нь “Агаарын чанарын техникийн ерөнхий шаардлага, агаарын чанарын стандарт MNS 4585:2016”-д заасан зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс 79.2 хувиар давсан үзүүлэлттэй (0.896 мг/м³), харин хүхэрлэг хий болон азотын давхар ислийн агууламж нь стандартын ЗДХ-ээс бага үзүүлэлттэй тус тус гарсан.

Хүснэгт 4. Агаарын чанарын шинжилгээний дүн

№	Хэмжилт хийсэн цэгүүд	Нийт тоосны агууламж /TSP/	Хүхэрлэг хий /SO ₂ /	Азотын давхар исэл /NO ₂ /
		мг/м ³		
1	Цэг -1. Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн талбай	0.896	0.011	0.033
MNS 4585:2016 зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ		0.500	0.450	0.200

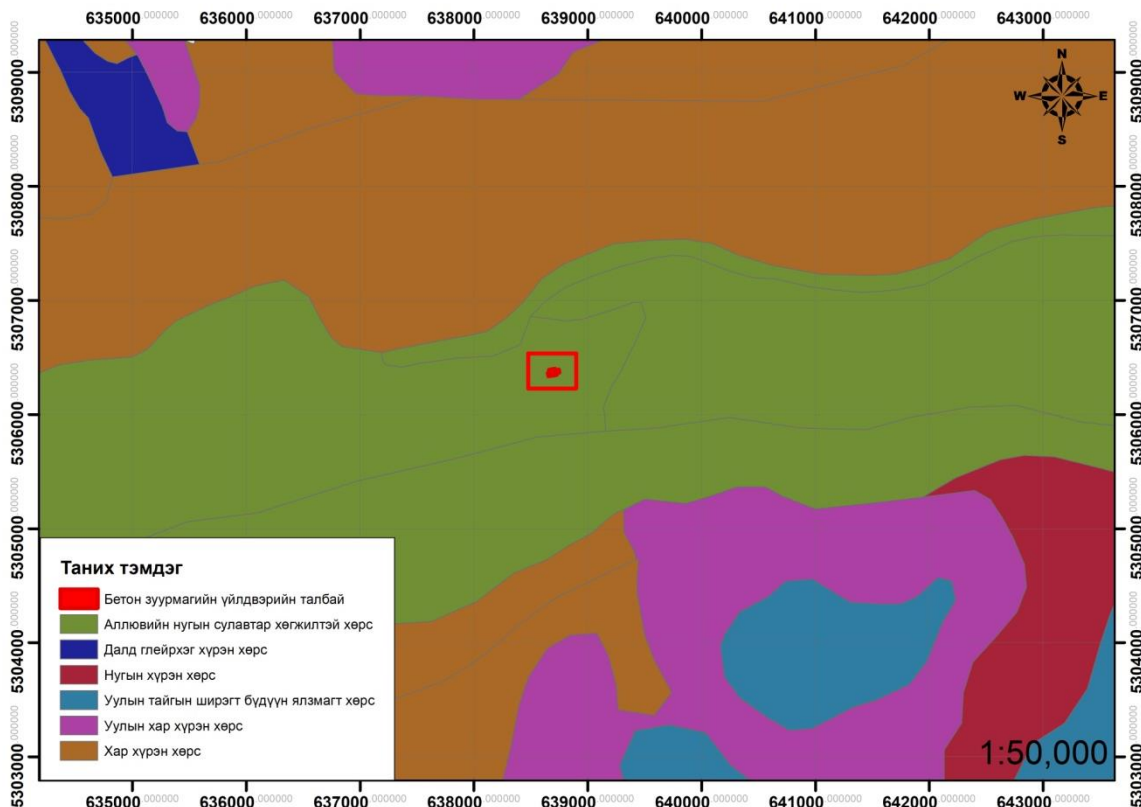
2.3. Хөрсөн бүрхэвчийн өнөөгийн байдал

Улаанбаатар хотын нутаг дэвсгэр нь Монгол орны хөрс–газарзүйн мужлалын хувьд Хангайн их мужийн Өндрийн бүсшилтэй нутгийн Хэнтийн мужийн Хэнтийн захын (39) тойрогт хамаарагдана(МУ-ын Үндэсний Атлас, 2009).

Зураг 17. Монгол орны хөрс-газарзүйн мужлалтын зураг

Хөрсний хэв шинж, элэгдэл доройтол: Үйлдвэрийн эдэлбэр газарт байгалийн тогтцоороо хөнгөн шавранцар механик бүрэлдэхүүнтэй аллювийн нугын сулавтар хөгжилтэй хөрс тархсан боловч нийт үйл ажиллагаа явуулж буй талбайн 76 хувь нь үйлдвэрийн суурин тоног төхөөрөмж, барилга байгууламж, хатуу хучилттай зам талбай, түүхий эд хадгалах талбай, автомашины зогсоолын зориулалтаар ашиглагдаж, үлдсэн 24 хувь нь үйлдвэрийн технологи, хүнд даацын машин механизмын нөлөөгөөр багаас дунд зэрэглэлээр элэгдэж доройтон хөрсөн бүрхэвчийн өнгөн хэсэг нь халцарч зулгарсанаас хөрсний механик бүрэлдэхүүн, бүтэц хэв шинж нь өөрчлөгдөн бүхэлдээ сул шороон гадаргатай болсон байна. Үйлдвэрийн талбайн хөрсний хэв шинжийн зураглалыг Зураг 18-д, газрын гадаргын элэгдэл, эвдрэлийн өнөөгийн байдлыг Зураг 19-т тус тус үзүүлэв.

Зураг 18. Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн талбайн орчны хөрсний зураглал

Зураг 19. Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн талбайн газрын гадаргын элэгдэл доройтлын өнөөгийн байдал

Хөрсний физик, химийн шинж чанар: Үйлдвэрийн талбайн хөрсний химийн задлан шинжилгээний үр дүнгээс үзэхэд хөрсний урвалын орчин нь хүчтэй ($pH=9$) шүлтлэг шинжтэй, ялзмагийн агууламж нь 1.59 % буюу бага, хөрсний цахилгаан дамжуулах чанар болон давсны эзлэх хувь бага, 100 гр хөрсөн дэх хөдөлгөөнт фосфор 1.8 мг буюу Мачигины ангиллаар дунд, солилцох кали 10 мг буюу Мачигины ангиллаар бага хангамжтай, шингээгдсэн сууриудын нийлбэр хангалттай байна. Хөрсний ерөнхий үржил шимийн түвшин бага гарсан болно (Хүснэгт 5).

Харин хөрсний физик шинж чанарыг тодорхойлсон үр дүнгээс үзэхэд элс, тоос, шаврын харьцаа (85.9:10.9:14.3) нь тухайн хөрсийг элсэнцэр механик бүрэлдэхүүнтэй болохыг илтгэх бөгөөд том ширхэгтэй элсний эзлэх хувь харьцангуй их (85.9%) байна (Хүснэгт 6).

Хүснэгт 5. Хөрсний химийн үндсэн шинжүүд

Дээжний дугаар	Дээж авсан гүн /см/	рН	Давс , %	ЦДЧ,d s/m	Ялзмаг %	СаСО ₃ , %	NO ₃ , %	Солилцох суурь, мг-экв/100 гр		Шим тэжэлийн элементүүд мг/100 гр	
								Ca	Mg	P ₂ O ₅	K ₂ O
Дээж-01	0-20	9	0.011	0.042	1.59	0.16	0.03	7	6	1.8	10

Хүснэгт 6. Хөрсний механик бүрэлдэхүүн

Дээжний дугаар	Дээж авсан гүн /см/	Механик ширхэгүүд, % Ширхэгийн хэмжээ, мм							Механик бүрэлдэхүүн
		1.0-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	<0.01	
Дээж-01	0-20	57.9	28.0	3.1	6.8	1.0	3.3	11.0	Элсэнцэр

Хөрсөн дэх хүнд металлын агууламж, бохирдол: Хөрсний бохирдлын гол үзүүлэлт болох хүнд металлууд нь задарч алга болдоггүй хөрсөнд удаан хугацаанд хадгалагдаж усаар, агаарын тоосонцороор дамжин мал, амьтан, хүний бие организмыг хордуулдаг тул тус компанийн үйл ажиллагаанаас хөрсийг хүнд металлаар бохирдуулж буй эсэхийг тогтоох нь чухал ач холбогдолтой. Иймд үйлдвэрийн талбайгаас дээж авч хүнд металлын агууламжийг үндсэн 6 элементээр тодорхойлон Монгол улсын стандарт “Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ (MNS 5850:2008)”-ний хүлцэх агууламжтай харьцуулалт хийлээ.

Хүснэгт 7. Хөрсөн дэх зарим хүнд металлын агууламж (мг/кг)

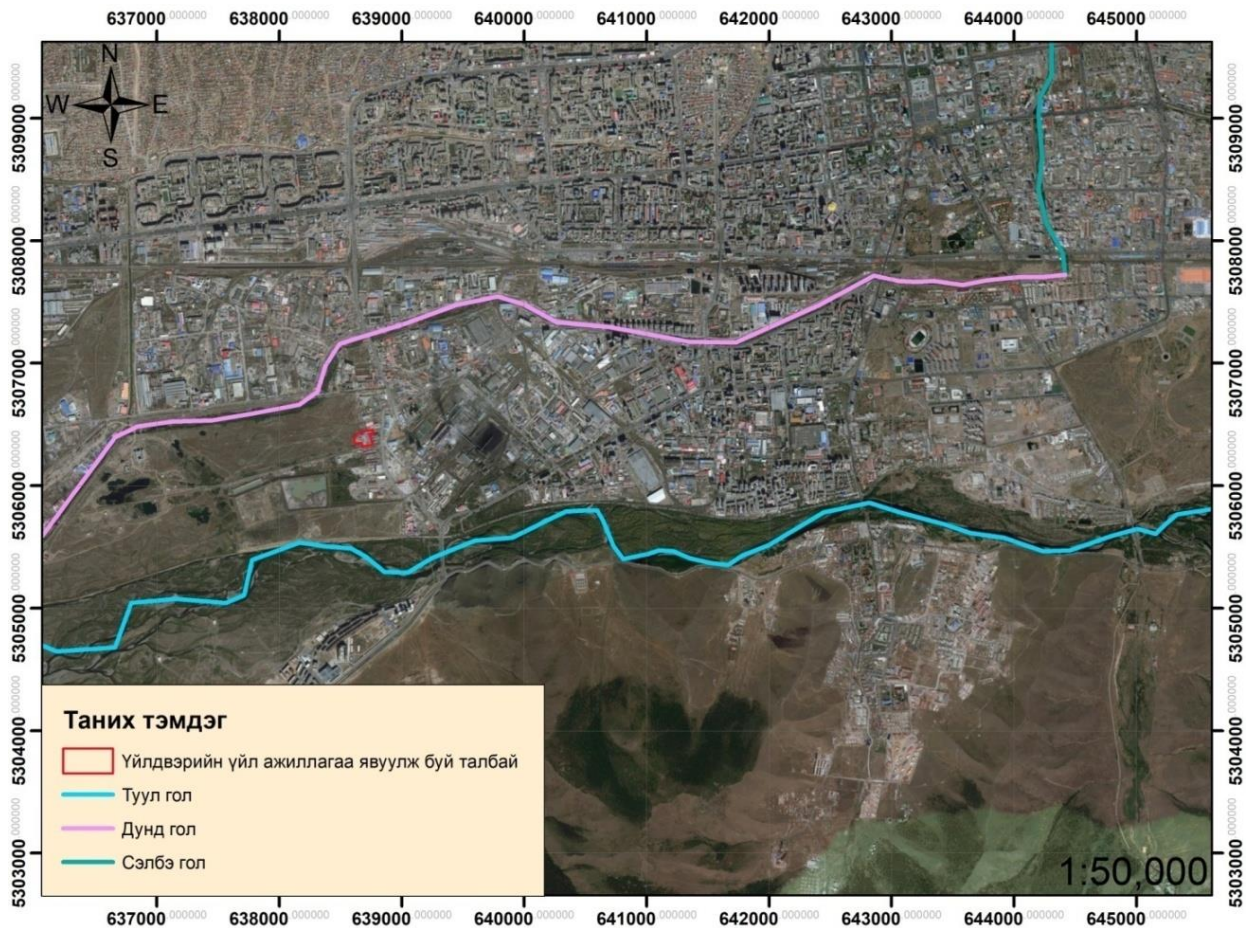
Дээж авсан цэг	Гүн /см/	Хүнд металлын агууламж (мг/кг)					
		Хром (Cr)	Хар тугалга (Pb)	Кадми (Cd)	Цайр (Zn)	Зэс (Cu)	Никель (Ni)
Дээж-01	0-30	-	4.1	-	62.4	17.0	2.1
Монгол улсын стандарт (MNS 5850 : 2008)	Зөвшөөрөгдөх хэмжээ	150	100	3	300	100	150
	Хортой агууламж	400	500	10	600	500	500
	Аюултай агууламж	1500	1200	20	1000	1000	1800

Хөрсөн дэх хүнд металлын шинжилгээнээс үзэхэд Кадми (Cd) болон Хром (Cr) илрээгүй, бусад хүнд металлуудын агууламж стандартад заагдсан элсэнцэр механик бүрэлдэхүүнтэй хөрсөнд байх ЗДХ-ээс харьцангуй бага буюу хүнд металлын бохирдол илрээгүй байна.

2.4. Гадаргын болон газар доорх усны нөөц, онцлог, чанар

2.4.1. Гадаргын усны горим

Монгол орны гол, мөрөн, түүний сав газрын хэмжээ, байгалийн нөхцөл, урсац бүрэлдэх зүй тогтол, нөөцийн хуваарьлалт, байгалийн болон засаг захиргааны хил хязгаарыг үндэслэн Байгаль орчин, Аялал жуулчлалын сайдын 2009 оны 332 дугаар тушаалаар Монгол орны нутаг дэвсгэрийг усны 29 сав газарт хувааж, хил хязгаарыг нь тогтоож өгсөн байдаг. “Бетон зуурмагийн үйлдвэр” – ийн эзэмшил газар нь Туул голын сав газарт хамаарах ба Туул голын хойд талд 1 км орчим зайд байрладаг. Харин үйлдвэрийн талбайн хойд талаар 450 м орчим зайд Дунд гол урсан өнгөрөөд Туул гол руу цутгадаг. Үйлдвэрийн талбай нь усан сан бүхий газрын энгийн болон онцгой хамгаалалтын бүсэд ороогүй байна.

Зураг 20. Төслийн талбайн орчны гадаргын усан сүлжээний зураглал

Туул голын сав газар нь Монгол орны төв хэсэгт орших бөгөөд Хэнтийн нурууны баруун хэсгийн салбар уулсаас эх авсан олон гол горхийн усыг цуглуулан Хойт мөсөн далайн ай савд багтах Сэлэнгэ мөрний цутгал Орхон голд цутгадаг.

Голын ус хурах талбай 49774.3 км^2 , урт нь 717.0 км , хэвгий 0.0015 , 6-р эрэмбийн гол юм. Голдрилын дундаж өндөр 1160 м , ус хагалбарын шугамын урт 2055.6 км , түүний дундаж өндөр 1719.0 м , голуудын нийлбэр урт 11046.5 км , усан сүлжээний нягтшил 0.23 км/м^2 , ус хурах талбайн дундаж өндөр 1300.0 м , хөндий гүн дунджаар 559.0 м , түүний өргөн 54.4 км , сав гарын суналтын зэрэг 16.5 , ус хагалбарын шугамын хөгжлийн зэрэг 2.6 , хажуугийн хэрчигдэл 0.8 , Хортоны хуулийн голын тоо, урт, ус хурах талбайн харьцаа 4.2 , 3.05 , 5.58 тус тус байна.

Туул голын тэжээлийн 25% -ийг ул хөрсний ус, 6% -ийг хайлсан цасны ус, 69% -ийг хур борооны ус эзлэх ба усны горимын хэв шинж нь хаврын шар усны ба зуны хур борооны үеийн горимтой голд хамаарна. Голын урсац бүрдүүлэх үндсэн хүчин зүйл нь хур тунадас тул усны түвшин ихээхэн тогтворгүй байдаг. Тухайлбал 4 дүгээр сарын сүүлч, 5 дугаар сарын эхээр хаврын шар усны үер ажиглагдах боловч үргэлжлэх хугацаа, урсацын хэмжээгээр бага байдаг. Хаврын шар усны үерийн дараагаар нэг хэсэгтээ зуны гачиг үе ажиглагдах бөгөөд 7-9 дүгээр сар хүртэл зун, намрын борооны үер залгаснаар голын усны түвшин эрс дээшилнэ.

Борооны үерийн их түвшин шар усны үерийн түвшингээс $1.5-2.0$ дахин их байдаг. Хур борооны үер дууссаны дараа мөсний үзэгдэл үүсэх хүртэл усны түвшин аажим буурч өвлийн гачиг үе эхэлнэ. Голын мөсний үзэгдэл 10 дугаар сарын сүүлчийн арав хоногт эхэлж, 11 дүгээр сарын хоёрдугаар арав хоногт бүрэн хадаалан 4 дүгээр сарын сүүлч хүртэл 122 хоног мөсөн бүрхүүлтэй байна.

Олон жилийн дундаж урсац нь Улаанбаатар хот орчмоор дунджаар 25.6 м³/с байна. Жилийн дундаж урсац нь 5 хувийн хангамшилтай буюу элбэг устай жилд 56.4 м³/с хүрэх ба 97 хувийн хангамшилтай буюу бага устай жилд 6.0 м³/с болж буурна.

2.4.2. Гидрогеологийн нөхцөл

Туул голын сав газрын хэмжээнд нүх сүвийн (бүрдэл), ан цавын (бүс) гэсэн үндсэн 2 төрлийн ус агуулагч бүрдэл тархсан ба ан цав-нүх сүвийн ус болох рашаан (Улаанбаатар, Ар Жанчивлан зэрэг нүүрс хүчилт хүйтэн рашаан) тархсан байна.

Нүх сүвэрхэг бүрдэл нь доод цэрд, неоген, дөрөвдөгчийн хурдас дотор, ан цавлаг бүс нь кембри, девон, карбоны тунамал, хувирмал, эсвэл юра, триасын түрмэл чулуулаг дотор тус тус бүрэлддэг.

Туул голын сав газрын хэмжээнд тархсан хурдас чулуулгийн нас, литологийн төрлийг нэлээд ерөнхийлөн нэгтгэж, тэдгээрийг нүх сүвшилт зонхилсон, эсвэл ан цавшилт зонхилсон байдлаар нь ангилж, газрын доорх усны судлагдсан түвшин, хөдөлгөөний төрхийг харгалзан ус агуулагч нүх сүвэрхэг 6 үе, бүрдэл болон ус агуулагч ан цавлаг 2 бүсээр ялган, тэдгээрийн үндсэн өгөмжийг доорх хүснэгтэд үзүүлэв.

Хүснэгт 8. Сав газрын ус агуулагч үе, бүрдэл болон бүсийн гидрогеологийн зарим үзүүлэлт

№	Ус агуулагч үе, бүрдэл, бүсийн нэр	Өгөмжийг нь ашигласан цооногийн тоо	Усны түвшин (бага-их), м	Түвшин бууралт (бага-их), м	Ундарга, л/с	Усны эрдэсжилт, г/л
1	Голоцений аллювийн үе	300	0.2-6.0	0.0-23.0	1.0-105.0	0.1-0.6
2	Туул голын хөндий дагаж тархсан плейстоцений пролювийн, пролюви-аллювийн үе	200	2.0-11.5	1.9-20.5	0.5-24.1	0.5-1.5
3	Цутгал голуудын хөндий дагаж тархсан голоцени-плейстоцений аллюви, пролювийн үе	270	0.2-12.0	2.0-40.0	0.5-8.0	0.3-1.2
4	Неогений хурдас дахь бүрдэл	20	19.37-119	2.0-40.0	0.5-3.8	0.5-1.6
5	Цэрдийн хурдас дахь бүрдэл	85	1.5-80.0	-	0.3-10.0	-
6	Триас-юрагийн давхраадаст чулуулаг дахь бүрдэл	45	3.0-33.0	1.0-15.0	1.0-1.3	0.2-0.3
7	Палеозойн тунамал, хувирмал, бялхмал чулуулаг дахь бүс	30	3.7-60.0	4.5-17.0	0.07-25	0.1-1.2
8	Түрмэл чулуулаг дахь бүс	115	8.6-26.5	2.7-5.1	0.1-4.3	0.1-0.7

2.4.3. Газрын доорх усны нөхөн сэргээгддэг нөөц

Газрын доорх усны нөхөн сэргээгддэг нөөц гэж жил бүр хур тунадсын нэвчилт, гадаргын усны нэвчилт шүүрэлт, хажуугийн урсацын нөлөөгөөр дахин бүрэлдэх боломжтой усны хэмжээг хэлнэ.

Нөхөн сэргээгддэг нөөц нь тухайн нутгийн агаарын хур тунадас, уур амьсгал, гол, горхийн нөлөө, хөрс чулуулгийн онцлогоос хамаарч газрын доорх усанд орж буй усны тэжээгдлийн хэмжээг илэрхийлдэг бөгөөд байнгын бус хэмжигдэхүүн, мөн нөөц хуримтлагдах геологи-гидрогеологийн таатай нөхцөл бүрдсэн тохиолдолд ашиглах боломжтой нөөц юм.

Туул голын сав газрын ус хурах нийт талбай 49774.0 км² бөгөөд жилд 960.0 сая.м³ газрын доорх усны нөхөн сэргээгддэг нөөц бүрэлддэг байж болох тооцоо гарч байна.

Тус сав газарт Улаанбаатар хот, Зуунмод хот, мөн 19 сумын төв байрладаг. Эдгээрээс 12 сумын төв нь нөхөн сэргээгддэг нөөцөөр хомс буюу 0-5 мм/жил/км² нөөцтэй талбайд, 2 сумын төв нь 5-10 мм/жил/км² нөөцтэй талбайд, 1 сумын төв 20-50 мм/жил/км² нөөцтэй талбайд, 6 сумын төв нийлмэл бүрдэлтэй буюу 40-80 мм/жил/км² нөөцтэй талбайд тус тус оршдог байна.

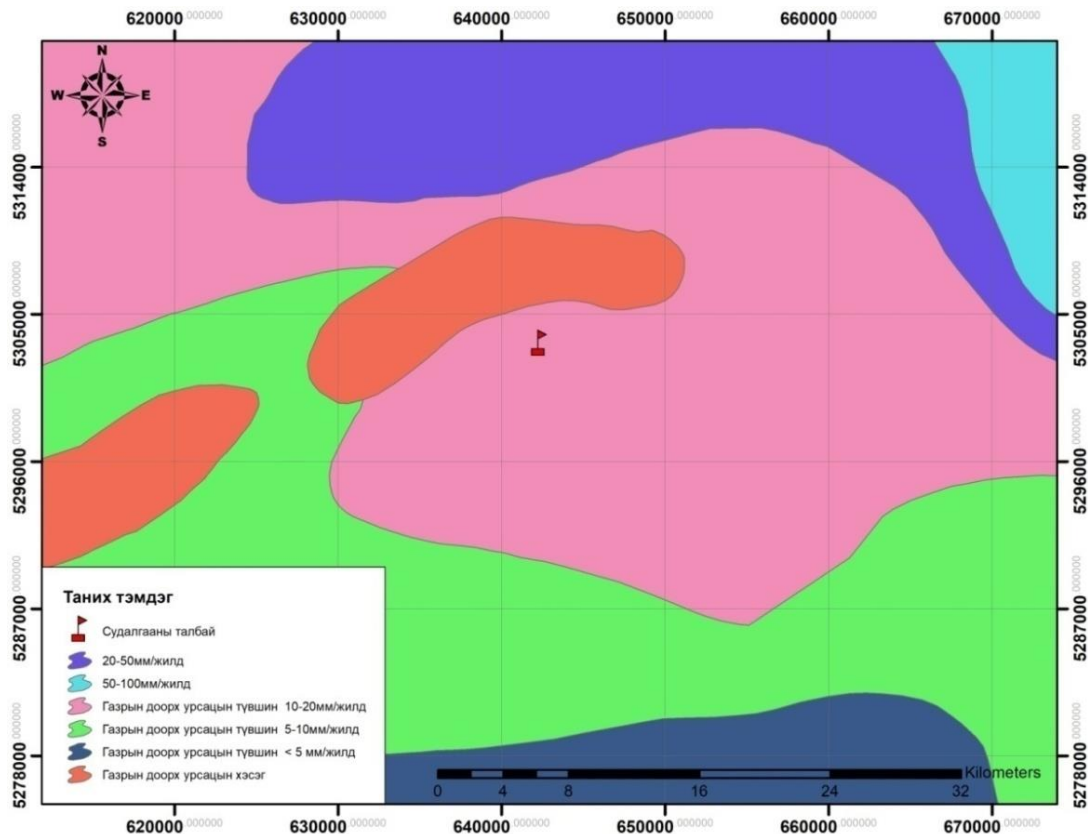
Туул голын сав газрын хэмжээнд газрын доорх усны урсацын хамгийн их модуль нь Туул голын эхэн хэсэгт 160 мм/жил/км² хүрдэг ба голын хөндий дагаж 40-100 мм/жил/км², Хэнтийн нурууны эх орчим арай өндөр нөхөн сэргээгддэг нөөцтэй байна.

Хүснэгт 9. Сав газрын газрын доорх усны нөхөн сэргээгддэг нөөц

№	Нөхөн сэргээгддэг нөөцийн төрөл	Талбай, км ²	Газрын доорх усны урсац, мм/жил/км ²	Нөөц, сая.м ³ /жил/км ²
1	0-5 мм/жил/км ²	33,923.0	5	170
2	5-10 мм/жил/км ²	2,512.0	8	20
3	10-20 мм/жил/км ²	2,053.0	15	31
4	20-50 мм/жил/км ²	2,157.0	35	76
5	50-100 мм/жил/км ²	2,859.0	75	214
6	40-160 мм/жил/км ² буюу нийлмэл бүрдэлтэй	6,270.0	40-160	450
	Нийт	49,774.0		960

Энэхүү хүснэгтээс харахад 1км² талбайд 5мм/жил буюу 5000м³/жил хэмжээний нөхөн сэргээгддэг нөөцтэй талбай 33923 км² буюу Туул голын сав газрын нийт талбайн 68.1 хувь, газрын доорх усны нөхөн сэргээгддэг нөөцийн 17.7 хувийг агуулдаг байхад 40-160 мм/жил хэмжээний нөхөн сэргээгддэг нөөцтэй талбай 6270 км² буюу сав газрын нийт талбайн 12.5 хувь, газрын доорх усны нөхөн сэргээгддэг нөөцийн 46.8 хувийг агуулдаг байна.

Газрын доорх усны нөхөн сэргээгддэг нөөцийн ихэнх нь Туул голын хөндийн аллювийн гаралтай хурдас дахь ус агуулагч нүх сүвэрхэг бүрдэл дотор үүсч солигдож байдаг байна. “Бетон зуурмагийн үйлдвэр” болон түүний орчны нутаг дэвсгэр нь газрын доорх усны 10-20 мм/жил нөхөн сэргээгддэг нөөцтэй бүсэд хамаарч байна.

Зураг 21. Үйлдвэрийн талбайн орчны газрын доорх усны нөхөн сэргээгдэх нөөцийн тархалт

2.4.4. Газрын доорх усны чанар

Үйлдвэрийн хашаанд байрлах гүний худгийн уснаас дээж авч усны чанарыг ШУА, Газарзүй-Геоэкологийн хүрээлэнгийн усны шинжилгээний лабораторид шинжлүүлээ. Шинжилгээний дүнгээс үзэхэд гүний худгийн ус нь химийн бүрэлдэхүүнээрээ сульфатын ангийн, кальцийн бүлгийн, 3-р төрлийн, чанарын хувьд цэнгэг, хатуувтар ус байна.

Хүснэгт 1. Гүний худгийн усны шинжилгээний дүн

Анион	1дм ³ -д байгаа			Катион	1дм ³ -д байгаа		
	Мг	Мг-экв	Мг-экв%		мг	Мг-экв	Мг-экв%
Cl ⁻	26.6	0.75	12.87	Na ⁺ +K ⁺	6.3	0.27	4.70
SO ₄ ²⁻	180.0	3.75	64.33	Ca ²⁺	91.2	4.55	78.05
NO ₂ ⁻	0.0	0.00	0.00	Mg ²⁺	12.2	1.00	17.15
NO ₃ ⁻	8.0	0.13	2.21	NH ₄ ⁺	0.0	0.00	0.00
CO ₃ ²⁻	0.0	0.00	0.00	Fe ²⁺	0.0	0.00	0.00
HCO ₃ ⁻	73.2	1.20	20.59	Fe ³⁺	0.1	0.01	0.09
Дүн	287.8	5.83	100.00	Дүн	109.7	5.83	100.00

2.5. Ургамлан нөмрөгийн өнөөгийн байдал

Улаанбаатар хотын нутаг дэвсгэр нь Монгол орны ургамал-газарзүйн мужлалаар Монгол Дагуурын уулын ойт хээрийн тойрогт (Зураг 22) ургамалжилтаараа өндөр уулын бүсэд хамрагдана. Энэ тойрогт ой, уулархаг хээрийн ургамал зонхилон тархсан байдаг бөгөөд нийт Монгол-Дагуурын уулын ойт хээрийн тойрогт тохиолдох боломжтой 33 зүйл ургамал тэмдэглэгдсэн байдаг. Үүнд: Хөх ногоон дааган сүүл, Хэвтээ биелэг өвс, Торлогийн улалж, Таушийн хус, Монгол хус, Элдэв навчит тарна, Дагуур тооронцор, Норвеги гичгэнэ, Буриад харгана, Тугариновын ортууз, Бараан ноной, Хурц банздоо, Хавтаг навчит хөх

толгой, Торлог чирэг, Зарзаахай харцагана, Өдлөг могодоохой, Үндэслэдэг зэгс, Дуулгачивт цахирам, Бяцхан цэцэгт хорголжин, Хөдөөгийн туурам, Нугын хошоонгор, Толбот цэгцүүхэй, Охоотын чөдөр өвс, Монньегийн халгацай, Ботуульхай шагшуурга, Туурасны харуу цэцэг, Хаврын салжир, Сукачевын зохимон, Ганешиний харцгана, Крыловын гандбадраа, Сэлэнгийн шарилж, Дагуур тооронцор, Унжгар азаргана, Мухар банга зэрэг орно.

1989 оны Н.Өлзийхутаг гуайн судалгаагаар энэ тойрогт 946 зүйл ургамал бүртгэгдсэний дотор жинхэнэ ба завсрын унаган ургамал 10 зүйлийг тодорхойлсон байна. Үүнд: Монгол хундага, Турьхан хус, Валерийн тарна, Халх гичгэнэ, Бяцхан навчит харгана, Сэлэнгийн ортууз, Цагаан цэцэгт хүн хорс, Борнуурын багваахай, Элдэв хэлбэрт багваахай, Монгол багваахай зэрэг ургамлууд тохиолдоно.

Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн үйл ажиллагаа явуулж буй талбай нь Монгол – Дагуурын уулын ойт хээрийн тойрогт хамаарагдах боловч антропоген болон техноген нөлөөлөлд өртөж, ямар ч ургамлан нөмрөггүй, сул шороон гадаргатай болсон. Тус талбай нь Туул голын өргөн хөндийд байрлалтай тул үйлдвэрийн хашааны гадна талаар **голын хөндийн бургас – алаг өвс – ширэг улалжит чийглэг нугын ургамалжилтыг дагаж** модлог ургамлаас Таван дохиурт бургас (*Salix pentanra.L.*) Одой хайлаас (*Ulmus pumila*), Лавр навчит улиас (*Populus laurifolia Ldb*), өвслөг ургамлаас ширэг улалж (*Carex duriuscula C.A.MeyC. korshinskyi, C. pediformis.*) гэсэн 3 зүйл, еremogone capillaris, гичгэнээс (*Potentilla acaulis, P.sericea, P.bifurca, P.anserina L*), Багваахай (*Taraxacum mongolicum*), Нугын Биелэг (*Poa pratensis L.*) Нугын шимтэглээ (*Geranium pratense L.*) зэрэг ургамлууд түгээмэл тохиолдоно.

Зураг 22. Үйлдвэрийн хашааны гадна талын ургамалжилтын байдал

2.6. Амьтны аймгийн тархалт, зүйлийн бүрдэл

ХУД-ийн 3-р хорооны нутаг дэвсгэрт байрлах “Ноц бетон зуурмаг” ХХК-ийн бетон зуурмагийн үйлдвэрийн талбайн орчим нь хүн ам, үйлдвэр үйлчилгээний суурьшлын бүс тул хөхтөн амьтан байхгүй. Харин шувуудын дотроос тоо толгойн хувьд оронгийн (*P.domesticus*) ба хээрийн (*P.montanus*) бор шувуу, хөхвөр тагтаа

(C.livia), сохор элээ (Milvus migrans), шаазгай (Pica pica), улаан хошуут (Pyrrhocorax pyrrhocorax), хар хэрээ (Corvus corone), хон хэрээ (Corvus corax) зэрэг шувууд тохиолдоно.

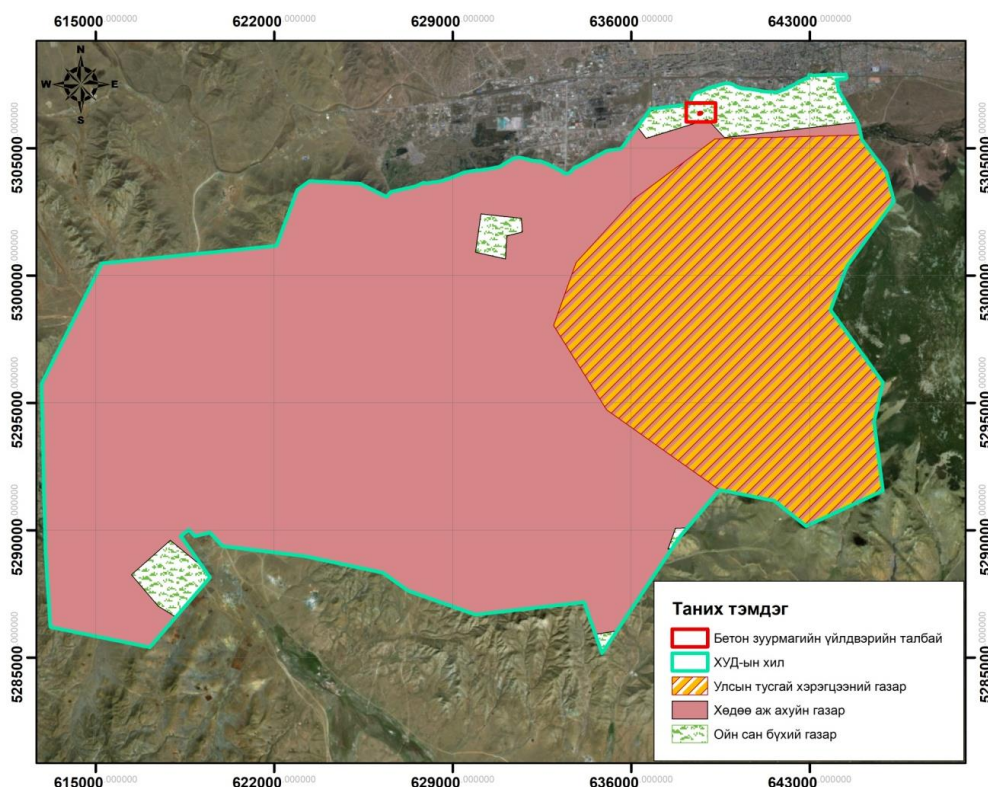
Улаанбаатар хот нь байгалийн унаган төрхөө алдсан, хүний хиймэл орчин бүрдээд удаж байгаа учир үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас шувуудын тархалт, зүйлийн бүрдэлд нэмж сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй.

Мөн тухайн орчимд Монгол улсын болон олон улсын хууль тогтоомж, конвенцуудын хавсралтанд орсон ховор зэрэглэлийн болон агнуурын ач холбогдолтой ан амьтан байхгүй болно.

2.7. Нийгэм, эдийн засгийн өнөөгийн байдал

“Ноц бетон зуурмаг” ХХК-ийн Бетон зуурмагийн үйлдвэр нь Хан-Уул дүүргийн 3-р хорооны нутаг дэвсгэрт байрлана.

Нутаг дэвсгэр: Хан-Уул дүүрэг нь 48500 га нутаг дэвсгэртэй, засаг захиргааны 21 хороотой. Газар нутгийн 21.1 хувь буюу 10226 га нь ой мод, гол горхи, рашаан ус бүхий дархлагдсан ногоон бүс, 67.6 хувь буюу 32763 га нь хөдөө аж ахуйн эдэлбэр газар, 11.3 хувь буюу 5499 га нь хот суурин, зам харилцааны сүлжээ, нийтийн эзэмшлийн газарт хамаардаг. Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн талбайг газар ашиглалтын ангилалаар нь авч үзвэл Ойн сан бүхий газарт хамаарч байна.

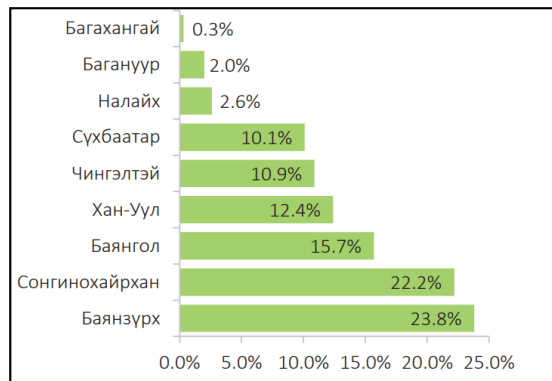

Зураг 23. ХУД-ийн газрын нэгдмэл сангийн ангилал

Хүн ам, хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшин: Нийслэлийн хүн ам нь Баянзүрх дүүрэгт, 22.2 хувь нь Сонгинохайрхан дүүрэгт, 15.7 хувь нь Чингэлтэй дүүрэгт, **12.4 хувь нь Хан-Уул дүүрэгт**, 10.9 хувь нь Чингэлтэй дүүрэгт, 10.1 хувь нь Сүхбаатар дүүрэгт, үлдсэн 4.9 хувь нь Налайх, Багануур, Багахангай дүүрэгт тус тус амьдарч байна.

Нийслэлийн хүн амын эзлэх хувь, дүүргээр

2019 оны жилийн эцсийн байдлаар Хан-Уул дүүрэгт 50.722 өрхийн 181090 суурин хүн бүртгэгдсэн бөгөөд 1 км² талбайд ногдох хүн амын нягтрал нь 501.9 байна. Энэ нь 2000 онтой харьцуулахад 3.5 дахин өссөн үзүүлэлттэй гарчээ.

Харин хүн амын хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшинг нийслэлийн хэмжээнд авч үзвэл нийт ажиллагчдын 140.3 мянга (27.4 %) нь Баянзүрх, 111.3 мянга (21.7 %) нь Сонгинохайрхан, 78.4 мянга (15.3 %) нь Баянгол, **60.6 мянга (11.8 %) нь Хан-Уул**, 51.1 мянга (10.0 %) нь Сүхбаатар, 48.0 мянга (9.4 %) нь Чингэлтэй, 14.4 мянга (2.8 %) нь Налайх, 8.9 мянга (1.7 %) нь Багануур, Багахангай дүүрэгт байна.

Боловсрол: Хан-Уул дүүргийн нутаг дэвсгэрт ерөнхий боловсролын 35 сургууль үйл ажиллагаа явуулж байгаагаас 17 нь төрийн бус, 18 төрийн захиргааны сургууль байна. Эдгээр сургуулиудад нийт 30766 хүүхэд суралцаж байгаа ба нэг багшид дунджаар 22 хүүхэд ногдож байна. Ерөнхий боловсролын нийт суралцагчдын 0.82 хувийг нь хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүд эзэлж байна.

Мөн тус дүүргийн нутаг дэвсгэрт 2018-2019 оны хичээлийн жилд нийт 10 их дээд сургууль, коллеж үйл ажиллагаа явуулж байгаа бөгөөд 12281 суралцагч бүртгэгджээ.

Аж үйлдвэр: Хан-Уул дүүрэг нь аж үйлдвэрийн томоохон бүс нутаг бөгөөд дүүргийн нутаг дэвсгэрт 16.403 аж ахуйн нэгж, үйлдвэр, компани, нөхөрлөл, хоршоо үйл ажиллагаа явуулж байна. Тухайлбал “Говь” ХК, “Гоёо” ХХК, “Кашмер Холдинг” ХХК, “МАК” корпораци, “АПУ” ХК, “Витафит” групп, “Таван богд” ХХК, “Атар өргөө” ХК, “Монфрэш” ХХК, “Жем интернейшнл” ХХК, Дулааны 3 дугаар цахилгаан станц” ТӨҮГ, МИАТ ХК, “Зорчигч Тээврийн нэгтгэл” ОНӨҮГ, “Биокомбинат” ОНӨҮГ зэрэг үндэсний томоохон компаниуд үйл ажиллагаа явуулж байна.

Хан-Уул дүүргийн аж үйлдвэрийн газрууд нь 2019 онд нийт 752.1 тэрбум төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, 736.6 тэрбум төгрөгийн борлуулалт хийсэн нь өмнөх оны эцэстэй харьцуулахад үйлдвэрлэлт 24.3 хувиар, борлуулалт 39.6 хувиар өссөн байна.

Хан-Уул дүүргийн аж үйлдвэр, барилга, уул уурхай, эрчим хүч, хөнгөн, хүнс, хөдөө аж ахуйн газрууд нь Монгол Улсын аж үйлдвэрийн нийт үйлдвэрлэлтийн 7,5 хувь, нийт борлуулалтын 9,2 хувь, Нийслэлийн нийт үйлдвэрлэлтийн 21 хувь, нийт борлуулалтын 20.7 хувийг тус тус үйлдвэрлэж байна.

Мал аж ахуй: Хан-Уул дүүрэгт 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар 33208 мал тоологдож өмнөх оноос 5277 толгой буюу 13.7 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна. Дүүргийн малтай өрхийн тоо 2018 оны байдлаар 700 болж өмнө оноос 13.5 хувиар буурсан бол малчин өрхийн тоо 182 болж өмнөх оноос 18.9 хувиар өссөн үзүүлэлт тус тус гарчээ. Малчдын 21.4 хувь нь 15-34 насны, 63.6 хувь нь 35-59 насны

байхад 15.0 хувийг 60 ба түүнээс дээш насныхан эзэлж байна. Хан-Уул дүүрэгт үндсэн малчин 256, туслах малчин 32 бүртгэгджээ.

Малчдыг боловсролын түвшингээр нь авч үзвэл жилийн эцсийн мал тооллогоор бүртгэгдсэн нийт малчдын 8.8 хувийг дээд боловсролтой иргэд, 50.8 хувь нь бүрэн дунд, 23.3 хувь нь суурь, 8.6 хувь нь техникийн болон тусгай мэргэжлийн, 6.4 хувь нь бага боловсролтой, үлдсэн 2.1 хувь нь боловсролгүй иргэд байна.

Газар тариалан: Нийслэлийн хэмжээнд 2018 онд 160.2 га (20.1%) талбайд төмс, 293.8 га (36.9%) талбайд хүнсний ногоо, 340.9 га (42.8%) талбайд тэжээлийн ургамал тариалсан байна. Тариалалт хийсэн нийт талбайн 57.6 га (7.2%) нь хүлэмжийн талбай байна. 2018 оны тариалсан талбайг ургамлын нэр төрлөөр нь авч үзвэл төмс тариалсан талбай өмнөх оноос 64.6 га (28.7%), хүнсний ногоо 11.5 га (3.8%)-аар, техникийн ургамал 2.5 га-аар буурч, тэжээлийн ургамал 48.7 га (16.7%)-аар өссөн байна.

Хан-Уул дүүргийн нутаг дэвсгэрт газар тариалан эрхэлдэг 326 өрх бүртгэгдэж өмнөх оноос 21.6 хувиар өссөн бол тариалан эрхэлдэг 24 аж ахуйн нэгж бүртгэгдэж өмнөх оноос 4 дахин өссөн байна. Мөн ургац хураалтын байдлыг авч үзвэл Хан-Уул дүүрэг нь 2018 онд 390.1 тн төмс, 2987.3 тн хүнсний ногоо хураасан байна.

Төсвийн орлого, зарлага: Хан-Уул дүүргийн 2018 оны төсвийн нийт орлого нь 77610.1 сая.төг байгаагаас 33661.2 сая.төг нь татварын орлого, 1679.6 сая.төг нь татварын бус орлого, 71449.0 сая.төг нь тусламжийн орлого байна. Дүүргийн төсвийн нийт орлого нь өмнөх оноос 3.1 хувиар өссөн үзүүлэлттэй гарсан бөгөөд энэхүү орлогыг голлох төрлүүдээр нь авч үзвэл 75.3 хувийг хүн амын орлогын албан татвар, 7.8 хувийг өмчийн татвар, 13.6 хувийг бусад татвар, хураамж, төлбөр (улсын тэмдэгтийн хураамж, газар, ус, хэрэглээний мод түлээ ашигласны төлбөр, хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж), 3.3 хувийг бараа, үйлчилгээний татвар эзэлж байна.

Хүснэгт 10. Хан-Уул дүүргийн 2018 оны төсвийн нийт орлого, сая төгрөг

№	Нийт орлого	Орлогын биелэлтийн хувь	Татварын орлого	Орлогын биелэлтийн хувь	Татварын бус орлого	Орлогын биелэлтийн хувь	Тусламжийн орлого	Орлогын биелэлтийн хувь
1	77610.1	114.3	33661.2	141.3	2582.0	135.8	41366.9	98.1

Хан-Уул дүүргийн 2018 оны төсвийн нийт зарлага нь 68395.2 сая.төг байгаагаас 19407.2 сая.төг нь орон нутгийн төсвийн зарлага 40997.1 сая.төг нь тусгай шилжүүлгийн зарлага, 7990.9 сая.төг нь төвлөрүүлэх шилжүүлгийн зарлага байна.

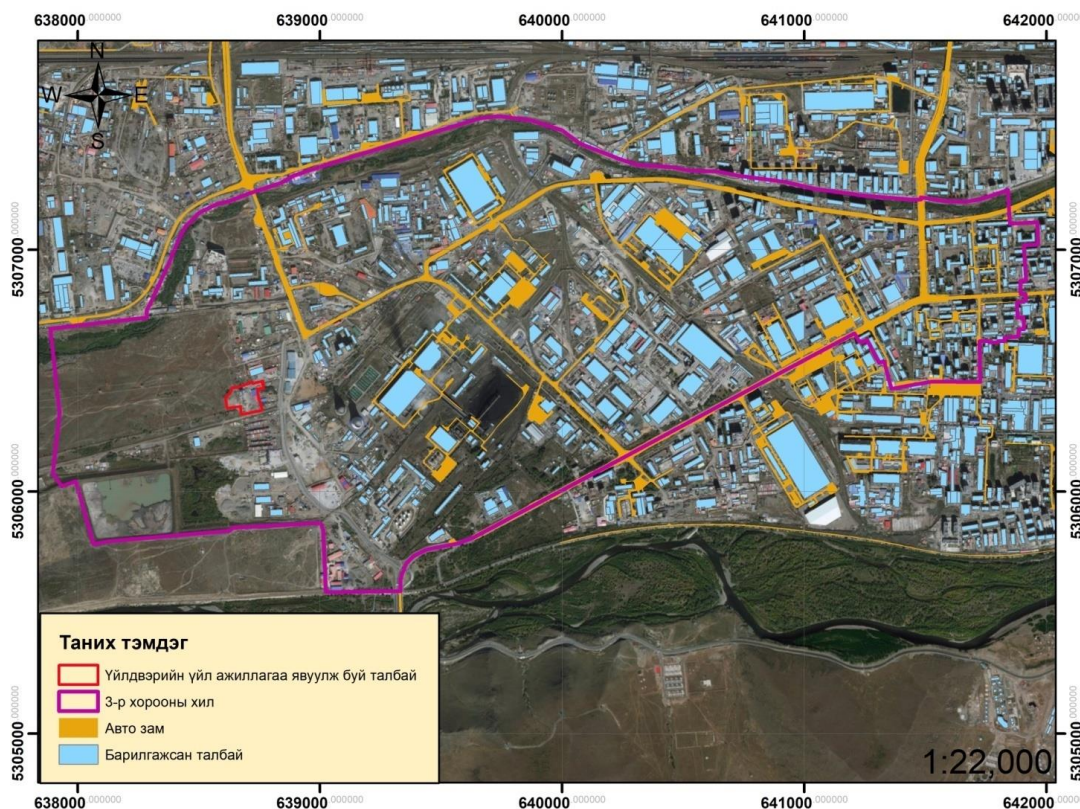
Хүснэгт 11. Хан-Уул дүүргийн 2018 оны төсвийн нийт зарлага, сая төгрөг

№	Нийт зарлага	Орлогын биелэлтийн хувь	Орон нутгийн төсвийн зарлага	Орлогын биелэлтийн хувь	Тусгай шилжүүлгийн зарлага	Орлогын биелэлтийн хувь	Төвлөрүүлэх шилжүүлгийн зарлага	Орлогын биелэлтийн хувь
1	68395.2	97.0	19407.2	93.7	40997.1	98.0	7990.9	100.0

Хан-Уул дүүргийн 3-р хорооны нутаг дэвсгэрийн нийгэм, эдийн засгийн өнөөгийн байдал:

ХУД-ийн 3-р хороо нь 373 га газар нутаг, 4674 өрх, 16905 хүн амтай. Хойд талаараа Баянгол дүүргийн 3 дугаар хороо, зүүн болон урд талаараа Хан-Уул дүүргийн 2 дугаар хороотой, баруун талаараа Хан-Уул дүүргийн 4 дүгээр хороотой хиллэдэг.

Хороо нь дунд голоор зааглах Чингисийн өргөн чөлөө, Энгельс, Үйлдвэр, Ажилчны гудамжаар хиллэн байшин хороолол, үйлдвэрийн бүс болон Монгол Улсын томоохон аж үйлдвэрийн төвлөрсөн хороо юм. Тус хороонд нийт 250 гаруй аж ахуйн нэгж байгууллага үйл ажиллагаа явуулж байна. Үүнээс төрийн байгууллага нь Эрчим хүчний яам, Хан-Уул дүүргийн Засаг даргын Тамгын газар, Дүүргийн Татварын хэлтэс, Дүүргийн Эрүүл мэндийн нэгдэл, Дүүргийн Цагдаагийн хэлтэс, Дүүргийн Замын цагдаагийн тасаг зэрэг болно. Төрийн өмчит болон хувийн хэвшлийн байгууллагуудаас ТЭЦ-3, Автобус-1, Цахилгаан дамжуулах Сүлжээ үндэсний сүлжээ, Говь, Гоёо, Витафит, Атар-Өргөө, Жем интернешнел, Бамбууш, Залуу Монгол, Мон-Фрейш, Эрэл групп, Таванбогд, Бармааш, Касс таун, MSM, Форвард моторс гэх мэт томоохон аж ахуйн нэгжүүд үйл ажиллагаа явуулдаг.

Зураг 24. ХУД-ийн 3-р хорооны нутаг дэвсгэрийн газар ашиглалтын өнөөгийн байдал

ГУРАВ. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн үйл ажиллагааны үед хүрээлэн буй орчны төлөв байдал болон нийгэм, эдийн засагт нөлөөлөх нөлөөллийн хэлбэр, үргэлжлэх хугацаа, түүний эрчимшил зэргийг магадлан жагсаах аргыг ашиглан тодруулж дараах хүснэгтээр үзүүлэв.

Хүснэгт 12. Болзошгүй нөлөөллийн жагсаалт

Байгаль орчны үзүүлэлт	Нөлөөллийн хэлбэр		Нөлөөллийн хугацаа		Нөлөөллийн эрчим		
	Шууд	Шууд бус	Богино хугацааны	Урт хугацааны	Хүчтэй	Дунд зэрэг	Бага зэрэг
1. Байгалийн төрөл зүйлийн өөрчлөлт							
Гадаргын урсацын өөрчлөлт	Нөлөөлөл байхгүй						
Газрын доорх усны нөөц	x			x		x	
Ургамлын бүтцийн өөрчлөлт		x		x			x
Хөрсний элэгдэл, эвдрэл	x			x			x
Хөрсний үржил шимд нөлөөлөх		x		x			x
Газрын хэвлийн өөрчлөлт	Нөлөөлөл байхгүй						
Зэрлэг амьтдын орон зайн өөрчлөлт	Нөлөөлөл байхгүй						
Уур амьсгалын (бичил) өөрчлөлт	Нөлөөлөл байхгүй						
2. Байгалийн нөөц, ашиглалт							
Эрчим хүчний нөөц	x			x			x
Газрын гадаргын нөөц баялаг	x			x			x
Эрдэс түүхий эдийн нөөц	Нөлөөлөл байхгүй						
Бэлчээрийн байдал	Нөлөөлөл байхгүй						
3. Байгаль орчны өөрчлөлт							
Гадаргын усны чанарын өөрчлөлт	Нөлөөлөл байхгүй						
Агаарын бохирдол	x			x		x	
Газрын доорх усны чанарын өөрчлөлт		x		x			x
Хөрсний бохирдол	x			x		x	
Хорт бодис усаар дамжин хүн, амьтанд нөлөөлөх	Нөлөөлөл байхгүй						
Дуу чимээ, шуугианы нөлөө	x			x		x	
4. Байгалийн өнгө төрх, түүх соёлын дурсгалт зүйл, археологи, палентологийн олдвор							
Байгалийн үзэсгэлэнт өнгө төрх өөрчлөгдөх	Нөлөөлөл байхгүй						
Ландшафтын хэлбэр, өнгө өөрчлөгдөх	Нөлөөлөл байхгүй						
Тусгай хамгаалалттай газар нутагт нөлөөлөх	Нөлөөлөл байхгүй						
Түүх соёлын дурсгалт зүйлд нөлөөлөх	Нөлөөлөл байхгүй						
Археологи, палентологийн олдорт нөлөөлөх	Нөлөөлөл байхгүй						
5. Нийгэмд үзүүлэх нөлөө							
Дэд бүтцийн хөгжилд нөлөөлөх	x			x		x	
Үйлчилгээний салбарын үйл ажиллагаанд нөлөөлөх	x			x		x	
Хүн амын орлого өөрчлөгдөж нэмэгдэх		x		x		x	
Хүн амын эрүүл мэндэд нөлөөлөх		x		x		x	
6. Нийгэм, эдийн засаг							
Орон нутгийн орлого нэмэгдэх		x		x		x	
Ядуурлыг бууруулахад дэмжлэг болох		x		x		x	
Ажлын байр нэмэгдэх	x			x		x	
Зах зээлийн эрэлт хэрэгцээг хангах		x		x		x	
7. Болзошгүй аюул осол							
Үйлдвэрийн техник, тоног төхөөрөмжүүд, машин		x		x		x	

механизмын бүрэн бүтэн байдал алдагдах, ХАБЭА-н нөхцөл зөрчигдсөнөөс үйлдвэрийн осол аваар гарах							
Ажилчдын санамсар болгоомжгүй байдал болон хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслээ хэрэглээгүй зэргээс шалтгаалж өндрөөс унаж бэртэх, цохиулах, гар хөлөө зүсэх гэх мэт үйлдвэрийн осол гарах		x		x		x	
Үйлдвэрийн барилга байгууламжийн гадна болон дотор цахилгааны утас гэмтэх, галын аюултай газарт ил гал гаргах зэргээр галын аюулгүй байдлыг хангаагүйгээс гал түймрийн аюул осол гарах		x		x		x	
Үйлдвэрийн үйл ажиллагааны үед агаарт их хэмжээний тоосжилт болон бусад бохирдуулагч бодисууд тархаж орчны агаарын чанарт сөрөг нөлөөлөл үзүүлэх	x			x		x	
Үйлдвэрийн технологиос үүсэж буй агаарын бохирдол нь ажилчид болон тухайн орчимд ажиллаж амьдарч буй иргэдийн амьсгалын замын эрхтэн системийг гэмтээх		x		x		x	
Машин механизмын түлш, тос тосолгооны материал асгарч хөрс, газрын гүний усыг хүнд металлаар бохирдуулах		x		x		x	
Дүн	11	13	-	24	-	18	6

Тайлбар: x-болзошгүй нөлөөлөл, бөглөгдөөгүй нь тухайн төсөлд хамаарахгүй

Үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчин, нийгэмд үзүүлэх нөлөөллийг магадлан жагсаах аргаар тодорхойлсон үр дүнгээс үзэхэд нөлөөллийн хэлбэрийн хувьд нийт нөлөөллийн 45.8% нь шууд, 54.2% нь шууд бус нөлөөлөлд хамрагдаж байна. Газрын доорх усны нөөц, хөрсний элэгдэл, эвдрэл, бохирдол, эрчим хүчний нөөц, газрын гадаргын нөөц баялаг, агаарын чанар зэрэгт шууд сөрөг нөлөөлөл үзүүлнэ. Харин шууд бус нөлөөлөлд ургамлын бүтэц, хөрсний үржил шимд нөлөөлөх, газрын доорх усны чанарын өөрчлөлт, хүн амын орлого өөрчлөгдөж нэмэгдэх, хүн амын эрүүл мэндэд нөлөөлөх зэрэг нөлөөллүүд хамаарч байна.

Үйлдвэрийн үйл ажиллагаа улирлын чанартай боловч урт хугацаанд үргэлжлэх тул сөрөг нөлөөллийн үргэлжлэх хугацааг 100% урт хугацаанд хамруулан үзэв. Харин нөлөөллийн эрчмийг тодорхойлоход нийт нөлөөллийн 75 хувь нь дунд зэргийн, 25 хувь нь бага сөрөг нөлөөлөлд хамрагдаж байна.

Үйлдвэрээс байгаль орчинд үзүүлэх гол сөрөг нөлөөлөл нь үндсэн түүхий эд материалууд болох элс, хайрга, цементийг үйлдвэрлэлд бэлтгэх, ачиж буулгах, зөөвөрлөх үед агаарт бий болох тоосжилт юм. Түүнчлэн газрын доорх усны нөөц, хөрсөн бүрхэвч, ургамлан нөмрөг, газрын доорх усны чанарт багаас дунд зэргийн эрчимтэй сөрөг нөлөөлөл үзүүлнэ. Тухайлбал машин механизм, тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн, хүний үйл ажиллагаагаар хөрсөн бүрхэвч элэгдэж эвдрэх, хатуу шингэн хаягдлаар бохирдох, хөрсний өнгөн хэсэг талхлагдан доройтох, байгалийн ургамлан нөмрөг устах, ургамлын ургалт саарч доройтох, тоног төхөөрөмжийн бүрэн бүтэн байдал алдагдсанаас шатахуун, тос тосолгооны материал асгарч хөрс болон газрын доорх усны чанарт сөргөөр нөлөөлөх, агаарт хийн төлөвт бохирдуулагч ялгарах, тээврийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн ашиглалттай холбоотойгоор дуу чимээ ихээр үүсч физик бохирдол бий болгох зэрэг сөрөг нөлөөлөл бий болж болзошгүй.

**ДӨРӨВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ**

Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн 2023 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг Байгаль орчин аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ны өдрийн А/618 дугаар тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам” болон 2020 онд батлагдсан Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланд үндэслэн боловсрууллаа.

Энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний гол зорилго нь үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас агаарт үүсгэж буй тоосжилт, хөрсний элэгдэл, доройтол, ургамлан нөмрөгийн доройтол, газрын доорх усны нөөц, хатуу шингэн хог хаягдлаас үүсч болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэхэд чиглэгдэнэ.

2023 оны БОМТ-г хэрэгжүүлэхэд 12'150'000.0 (Арван хоёр сая нэг зуун тавин мянган) төгрөг төлөвлөлөө.

ТАВ. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (мян.төг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал (мян.төг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн бичиг баримт
1	Материал тээвэрлэх болон бусад үйл ажиллагааны үед тээврийн хэрэгсэл, машин	Тоосжилт үүсгэхүйц задгай түүхий эд материалуудыг тээвэрлэхдээ ачааны хэсгийг битүүмжлэн хучиж тээвэрлэх	-	-	-	-	Тээвэрлэлт хийх бүрт	✓ Агаарын чанарын техникийн ерөнхий шаардлага, агаарын чанарын стандарт MNS 4585:2016
2	механизмын хөдөлгөөнөөр агаарт тоосжилт үүсэх	Үйлдвэрийн хашаан дотор зорчих тээврийн хэрэгслүүдийн дундаж хурдыг 20-40 км/цаг-аас хэтрүүлэхгүй байх	-	-	-	-	Тогтмол	
3	Түүхий эдийн талбайгаас тоосжилт үүсэх	Бетон зуурмагийн үйлдвэрлэл явагдаагүй, идэвхигүй байх үед элс, хайрга, дайргыг хучиж тоосжилт үүсэхээс сэргийлэх	-	-	-	-	Үйлдвэрлэл түр зогссон, тоосжилт ихтэй үед	✓ Агаарын чанарын техникийн ерөнхий шаардлага, агаарын чанарын стандарт MNS 4585:2016
4	Бензин, дизель түлшээр ажилладаг тээврийн хэрэгслүүдийн дутуу шаталтат хөдөлгүүрээс хийн төлөвт бохирдуулагч	Бензин болон дизель хөдөлгүүрээр ажилладаг үйлдвэрийн машин механизм, техник хэрэгслүүдэд хүхрийн агууламж багатай сайн чанарын түлш ашиглаж агаарт ялгарах хийн төлөвт бохирдуулагчийг багасгах	Үйлдвэрийн урсгал зардалд хамаарна.				Тогтмол	✓ “Бензин хөдөлгүүртэй автомашин–утааны найрлага дах хорт бодисын ЗДХ ба хэмжих арга” MNS 5013:2009 ✓ “Дизель хөдөлгүүртэй автомашин–утааны тортогжилтын ЗДХ ба хэмжих арга” MNS 5014:2009
5	ялгарч агаарын чанарт сөргөөр нөлөөлж болзошгүй.	Нийт машин механизмуудыг техникийн үзлэг оношилгоонд хамруулах	ш	50.0	15	750.0	2023 оны 5 сард	✓ Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 5885 : 2008
6		Стандартын ЗДХ-ээс хэтэрсэн хорт утаа	-	-	-	-	Үзлэг оношилгооны	✓ Агаарын чанарын техникийн ерөнхий

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (мян.төг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал (мян.төг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн бичиг баримт
		ялгаруулж буй машин техникийг ашиглалтаас гаргах эсвэл хөдөлгүүрийг шинэчилж сайжруулах					үр дүнд үндэслэн шаардлагатай үед	шаардлага, агаарын чанарын стандарт MNS 4585:2016
7	Хөрс хатуу, шингэн хаягдлаар бохирдох	Энгийн болон аюултай хог хаягдлыг зориулалтын сайтар битүүмжилсэн хогийн цэгт хуримтлуулж ил задгай хаяхгүй байх, шатах тослох материал хөрсөнд асгарсан бол бохирдсон хөрсийг нэн даруй хусаж аван хөрсний гүн рүү нэвчихээс сэргийлэх	-	-	-	-	Үйлдвэрийн үйл ажиллагааны үед байнга мөрдөж ажиллах	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Хог хаягдлын тухай хууль, 2017 он ✓ Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага MNS 5344 : 2011 ✓ Хөрсний чанар. Хөрсөнд агуулагдах бохирдуулах бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ MNS 5850 : 2019
8	Усыг хяналтгүй зарцуулах	Гүний худагт усны хяналтын тоолуур суурилуулж тоолуурын баталгаажилтыг хийлгэх	Ширхэг	200.0	1	250.0	2022 оны 4-р сард	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын 2013 оны 5 дүгээр сарын 16-ны өдрийн, А-156 дугаар тушаал, Ус ашиглалт, хэрэглээг тоолууржуулах журам
9	Хууль эрх зүйн орчны зөрчил бий болох	Усны тухай хуулийн 28.4-т заасны дагуу усны асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагаар “Ус ашиглуулах дүгнэлт” гаргуулах, зөвшөөрөл авч, гэрээ байгуулан ажиллах	-	-	-	-	2023 оны 3, 4-р саруудад	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Усны тухай хууль, 2012 он
Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний нийт зардал						1000.0		

ЗУРГАА. ОРЧНЫ ТОХИЖИЛТ, НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Эдэлбэр газар дахь эвдэрч доройтсон газарт олон наст ургамал, мод бут тарьж хөрс сайжруулах, тоосжилт бууруулах	Ногоон байгууламж байгуулах талбайд шимт хөрс дэвсэж хөрсийг сайжруулах, тарилт хийх урьдач нөхцөлийг бүрдүүлэх	м ²	600	-	300.0	2023 оны 4 сард	✓ Эвдэрсэн газарт хучилт хийх хөрс MNS 4917:2008
2		Үйлдвэрийн хашааны баруун хойд, баруун, баруун урд хэсгээр түүхий эдийн овоолгын дагуу 250 метр урт талбайд мод бут (улиас, хайлаас) –ны суулгацыг 1 эгнээгээр, мөр хооронд 3 метр, мод хооронд 3 метр зайтай тарих	ш	50	7.0	800.0	2023 оны 5 сард	✓ “Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт” MNS 5914:2008 ✓ “Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах техникийн шаардлага” MNS 5918:2008
3		Мод, бутны суулгац тарьсан талбайд ерхөг, согоовор, өлөнгө гэсэн олон наст ургамлын үр суулгаж зүлэгжүүлэх	м ²	600	-	400.0	2023 оны 5 сард	
4		Ногоон байгууламж байгуулсан талбайг хашаажуулж, хамгаалах, ургамалжуулсан талбайг арчлах, хамгаалах, намар цэнэг усалгаа хийх	м ²	600	-	800.0	2023 оны 5 – 10 сард	✓ Зүлэгжүүлэх талбай бэлтгэх, үр тарих, арчлах MNS 6260 : 2011
Орчны тохижилт, нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний зардал						2300.0		

ДОЛОО. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Болзошгүй аюул осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (мян.төг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал (мян.төг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Ажилчдын болзошгүй осол аваараас	Ажлын байран дахь ХАБЭА болон болзошгүй осол аваарын үед анхан шатны	1 удаа	500.0	1	500.0	2023 оны 4 сард	✓ Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, 2008 он

№	Болзошгүй аюул осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (мян.төг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал (мян.төг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн бичиг баримт
	сэргийлэх мэдлэг чадвар дутмаг байдлаас шалтгаалж осол аваар гарах, ослын нөхцөл хүндрэх	тусламж үзүүлэх сургалтыг нийт ажилчдын дунд зохион байгуулах						✓ Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй. Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд тавих ерөнхий шаардлага MNS 4968 : 2000
2	Техник тоног төхөөрөмжийн бүрэн бүтэн байдал алдагдсанаас үүдэлтэй осол аваар гарах	Үйлдвэрийн техник тоног төхөөрөмж, тээврийн хэрэгслүүдийн бүрэн байдал хангагдсан эсэхэд хяналт тавьж, шаардлагатай үед засвар үйлчилгээг хийж, аюулгүй ажиллагааг хангах	-	-	-	-	Тогтмол хяналт тавьж ажиллах	
3	Хамгаалах хувцас хэрэгсэл хангалтгүй байх, хэрэглэж хэвшээгүйгээс шалтгаалж осол аваар гарах	Үйлдвэрийн бүх ажилчдыг хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслээр (тоос шүүх маск, чихний аппарат, хамгаалалтын малгай, бээлий, тусгай зориулалтын хувцас) бүрэн хангаж, хэрэглүүлж хэвшүүлэх	Үйл ажиллагааны урсгал зардалд хамаарна.			2023 оны 3, 4-р сард	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Тусгай зориулалтын ажлын хувцас. Ерөнхий шаардлага MNS 6231 : 2011 ✓ Хөдөлмөрийн хамгаалах хэрэгсэл. Ерөнхий шаардлага, ангилал MNS 4931 : 2000 ✓ Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй, Хамгаалалтын хувцас - Ерөнхий шаардлага MNS ISO 13688 : 2000 	
4	Ослын нөхцөл хүндрэх	Анхан шатны тусламжийн эм, тариа, багаж хэрэгслийг байнга бэлэн байлгах	Үйл ажиллагааны төлөвлөлтийн зардалд туссан.			2023 оны 4-р сард	-	
5	Ослын нөхцөл хүндрэх	Осол аваар гарч болзошгүй хэсгүүдэд анхааруулах тэмдэг тэмдэглэгээ, санамж байрлуулах, хязгаарлалтын бүс тогтоох	-	-	-	500.0	2023 оны 3-р сард	-
6	Болзошгүй аюул ослын улмаас гал	Гал унтраах анхан шатны болон суурин тоног	Үйл ажиллагааны урсгал зардалд хамаарна.			2023 оны 5-р сард	✓ Галын аюулгүй байдлын тухай хууль, 2015 он	

№	Болзошгүй аюул осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (мян.төг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал (мян.төг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн бичиг баримт
	гарах	төхөөрөмж, багаж хэрэгслүүдийн бүрдлийг хангаж, галын хорыг цэнэглэх						<ul style="list-style-type: none"> ✓ Хөдөлмөр хамгаалалын систем. Галын аюулгүй байдал. Ерөнхий шаардлага MNS 4244 : 1994 ✓ Галын аюулаас хамгаалах нийтлэг асуудал. Галын ангилал MNS 4284:2017
Нийт дүн						1000.0		

НАЙМ. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал мян.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн бичиг баримт
1	Ахуйн хатуу хаягдал	Үйлдвэрийн талбайд ахуйн хаягдлыг 4-5 хэсэгт ангилах боломжтой хогийн түр цэг байгуулах	Иж бүрдэл	-	1	4000.0	2023 оны 5 сард	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Хог хаягдлын тухай хууль, 2017 он ✓ Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2018 оны 11 дүгээр сарын 17-ны өдрийн А/443 тушаал, Энгийн хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах үйл ажиллагаанд тавигдах ерөнхий шаардлага ✓ Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага MNS 5344 : 2011 ✓ НИТХ-ын 2020 оны 32/03 дугаар тогтоол, Энгийн хог хаягдлыг цэвэрлэх, ангилах, цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах журам
2	Ахуйн хатуу хаягдал	Үйлдвэрийн орчинд хогийг 4-5 төрөлд ангилах хогийн савнуудыг байршуулах, савнуудыг өнгөөр ялгаж, ангилан ялгах зааварчилгаа, тэмдэг тэмдэглэгээ хийх	ш	150.0	4	600.0	2023 оны 4 сард	
3	Хатуу хаягдал	Нэг удаагийн ахуйн хэрэглээнээс татгалзах буюу нэг удаагийн аяга таваг болон бусад зүйлсийг огт хэрэглэхгүй байх, ахуйн хэрэглээний материалыг аль болох олон удаа ашиглах байдлаар үүсэж болох хаягдлыг бууруулах	-	-	-	-	Тогтмол	

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал мян.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн бичиг баримт
4	Хатуу хаягдал	Ангилан ялгасан ахуйн хатуу хаягдлыг дахин боловсруулах үйлдвэрүүдэд нийлүүлэх	Удаа	30.0	10	300.0	Сард нэг удаа	
5	Хатуу хаягдал	Дахин боловсруулах боломжгүй хаягдлыг хог хаягдлын төвлөрсөн цэг рүү тээвэрлэх	Удаа	50.0	10	500.0	14 хоногт нэг удаа	
6	Шингэн хаягдал	Бохирын цооногийн дүүрэлтийг 80 хувиас хэтрүүлэхгүй соруулан зайлуулах	Удаа	80.0	15	1200.0	21 хоногт нэг удаа	<ul style="list-style-type: none"> ✓Хог хаягдлын тухай хууль, 2017 он ✓Нүхэн жорлон, угаадасны нүх. Техникийн шаардлага MNS 5924 : 2015
7	Аюултай хаягдал	Тээврийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн ашиглалт, засвар үйлчилгээнээс үүсэх сэлбэг хэрэгсэл, шатах тослох материалаар бохирдсон хаягдал, тосны шүүр, аккумулятор зэрэг аюултай хог хаягдлыг тусгай агуулахад түр хуримтлуулан аюултай хаягдал устгах болон дахин боловсруулах мэргэжлийн байгууллагад шилжүүлэх	-	-	-	-	Энэ төрлийн хаягдал үүсэх үед	<ul style="list-style-type: none"> ✓Хог хаягдлын тухай хууль, 2017 он ✓Монгол Улсын Засгийн газрын 2018 оны 05 дугаар сарын 02 – ны өдрийн 116 дугаар тогтоол, Аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах, цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, устгах болон бүртгэх, тайлагнах журам (Хавсралт 1), Аюултай хог хаягдлын жагсаалт (Хавсралт 2) ✓Монгол Улсын Байгаль орчны сайдын 2003 оны 07 дугаар сарын 01 - ний өдрийн 127 дугаар тушаал, Аюултай хаягдлын хадгалалт, устгалын бүртгэл хөтлөх, мэдээ гаргах заавар (Хавсралт 1), Аюултай хог хаягдлын хадгалалт ба устгалын бүртгэл (Хавсралт 2)
Нийт						6600.0		

ЕС. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Байршил	Хугацаа ба давтамж	Хяналт шинжилгээн ий ажлын хэмжээ	Нийт авах дээжийн тоо, ш	Нэгжийн өртөг, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Баримтлах стандарт, аргачлал
Агаарын чанарын мониторинг							
<p><i>Хорт хий, бохирдуулагч, дуу чимээний түвшин:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Тоос /TSP, • PM10, PM2.5/ • CO₂ • SO₂ • NO₂ • Дуу шуугиан 	Үйлдвэрийн гадна орчинд	Жилд 2 удаа (6, 8-р саруудад) 8 цагийн зайтай 3 удаагийн хэмжилт хийх	1 цэгт*2 удаа* 3 дээж	6	40.0	500.0	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ, Техникийн ерөнхий шаардлага /MNS 5885 : 2008/ ✓ Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 4585:2016
Хөрсний чанарын мониторинг							
<p><i>Нянгийн бохирдол:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • (1гр-д) Колититр • Cl.perferingens титр 	Бохирын цооногийн орчмоос	Жилд нэг удаа (зун)	1 цэгт * 1 удаа	1	50.0	50.0	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Байгаль хамгаалал. Хөрс. Ариун цэврийн байдлын үзүүлэлтүүдийн нэр төрөл/MNS 3985 - 1987/ ✓ Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ MNS 5850:2008. ✓ Хөрс. Эрүүл ахуйн үзүүлэлтүүдийн зөвшөөрөгдөх хэмжээ MNS 3297:1991 ✓ Хөрс. Дээж авах, савлах, тээвэрлэх, хадгалах журам MNS 2305 : 1995
<p>Хөрсний ерөнхий шинжилгээ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Хөрсний хими шинж • Хөрсний физик шинж 	Нөхөн сэргээлт хийсэн талбайгаас	Улиралд нэг удаа (Хавар, намар, зун)	1 цэгт * 3 удаа	3	30.0	200.0	
<p>Хөрсөн дэх хүнд металлын агууламж тодорхойлох:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 11 хүнд металл (Cu, Zn, Cd, Pb, As, Ni) 	Машин механизмын зогсоолын орчмын талбайгаас	Жилд 2 удаа (намар, зун)	1 цэгт * 2 удаа	2	50.0	100.0	
Усны чанарын мониторинг							

Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Байршил	Хугацаа ба давтамж	Хяналт шинжилгээн ий ажлын хэмжээ	Нийт авах дээжийн тоо, ш	Нэгжийн өртөг, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Баримтлах стандарт, аргачлал
<ul style="list-style-type: none"> Усны химийн ерөнхий шинжилгээ Усан дахь бохирдуулагч бодисуудын хэмжээ тодорхойлох (Хүнд металл-54) 	Гүний худгаас	Жилд нэг удаа	1 цэгт*1 удаа	1	150.0	150.0	✓Байгаль орчин. Хүний эрүүл мэндийн хамгаалалт. Аюулгүй байдал. Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлагууд болон чанарын хяналт MNS 900:2018 ✓Усны чанар. Газрын доорх усны бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ MNS 6148 : 2010 ✓Байгаль орчны хамгаалал, усан мандал. Газрын доорх усыг бохирдохоос хамгаалах ерөнхий шаардлага MNS 3342 : 1982
НИЙТ				-	-	1000.0	-

**АРАВ. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН
БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Урьдчилан тооцсон төсөв, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хуваарь												Хариуцсан албан тушаалтан
			2022 оны												
			I сар	II сар	III сар	IV сар	V сар	VI сар	VII сар	VIII сар	IX сар	X сар	XI сар	XII сар	
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	950.0				+	+	+	+	+	+	+	+	+	Компаний захирал, үйлдвэрийн дарга, байгаль орчны ажилтан
2	Орчны тохижилт, нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	2025.0				+	+	+			+	+			Байгаль орчны ажилтан
3	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	800.0				+	+	+	+	+	+	+	+	+	ХАБЭА-н ажилтан
4	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	6600.0				+	+	+	+	+	+	+	+	+	Байгаль орчны ажилтан
5	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	620				+	+	+	+	+	+	+	+		Байгаль орчны ажилтан

**АРВАН НЭГ. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН
БҮСЭД ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

№	БОМТ, БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнах оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны тов	Тайлагнах зардал, төг	Хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтан/ ажилтан	Зохион байгуулах газар
1	2022 оны БОМТ-ний биелэлтийн үр дүнгийн тайланг Нийслэлийн байгаль орчны газарт хүргүүлнэ.	3 хувь хэвлэж хүргүүлэх	БОМТ-ний биелэлтийн үр дүнг тодорхой тусгаж, фото зургаар баримтжуулсан байх	2023 оны 11 сарын 01-ний дотор	-	Компаний захирал, Байгаль орчны ажилтан	-
2	Иргэд, ажилчдаас гарсан гомдол саналыг хүлээн авч, шийдвэрлэх, хяналт шинжилгээний үр дүнгүүдийг, нийслэлийн байгаль орчны газар, 3-р хорооны оршин суугчдад танилцуулж, тэдний саналыг авах	Хурал, уулзалт зохион байгуулах	Төслийн хэрэгжилтийн үр дүн, байгаль хамгаалах чиглэлээр хийж гүйцэтгэж буй ажил, түүний үр дүн	2023 оны 9-10-р сард	150.0	Компаний захирал, Байгаль орчны ажилтан	ХУД-ийн 3-р хорооны Иргэдийн хурлын танхим
Нийт					200.0		

**АРВАН ХОЁР. 2022 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ НЭГДСЭН ТӨСӨВ**

№	БОМТ-ний төрлүүд	Зардал мян.төг
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	1000.0
2	Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө	2300.0
3	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	Төслийн талбайн орчимд түүх соёлын өв байхгүй тул төлөвлөгөө боловсруулаагүй болно.
4	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	1000.0
5	Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	6600.0
6	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	1000.0
7	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	-
8	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөллийн бүсэд оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө	200.0
Бетон зуурмагийн үйлдвэрийн 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт төсөв		12150.0

ХАВСРАЛТ

Харилцах дансны бүртгэл

Харилцагч банкны нэр	Дансны төрөл	Дансны дугаар	Бүртгэсэн ажилтан тэмдэг
ХААН Банк	Төгрөгийн	5122016267	Э Мөнхзаяа

Хуулийн этгээдийн үүсгэн байгуулах баримт бичигт оруулсан нэмэлт өөрчлөлийн бүртгэл

Д/д	Нэмэлт өөрчлөлийн агуулга	Огноо	Бүртгэсэн ажилтан тэмдэг
1	Түмээ овоотой Баттулга-а Захирал-р томилсныг бүртгэв.	2014.03.05	Э Мөнхзаяа
2	Дахин гэрчилгээ олгов.	2014.08.14	Э Мөнхзаяа
2	Давиа овоотой Алтангэрэл -г Гүйцэтгэх захирал-р томилсныг бүртгэв.	2014.04.02	Г Өлзийбаяр
3	Дориа овоотой Хүрэлбаатар -г гүйцэтгэх захирал -р томилсныг бүртгэв.	2015.01.16	Д Чулуунтуяа
4	2392 Бетон зуурмагийн үйлдвэрлэл эрхлэх үйл ажиллагаа шинээр бүртгэв.	2018.04.26	Э Өрсөнбилэг
5	Чойжамц овоотой Ариунзаяа -г гүйцэтгэх захирал -р томилсныг бүртгэв.	2018.09.18	С Мөнхсанчир

Энэхүү гэрчилгээг хуурамчаар үйлдсэн этгээдэд Монгол Улсын хуулийн дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.
Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ засвартай бол хүчингүй.

0008284

БАРИЛГА, ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН ЯАМ ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛ

Дугаар МҮ 17-049/21

“Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай” Монгол Улсын
хуулийг үндэслэн Улаанбаатар аймаг/нийслэлийн
. Хан-Уул сум/дүүргийн
. "НОЦ бетон зуурмаг" ХХК -д

9011442083

/улсын бүртгэлийн дугаар/

5809664

/регистрийн дугаар/

Материалын үйлдвэрлэл: 4.2 заалтын дагуу сунгах

. ажил, үйлчилгээ эрхлэх тусгай
зөвшөөрлийг . 2021. оны . 06. -р сарын . 08. . -ны өдрөөс . таван
жилийн хугацаатай олгов.

Тусгай зөвшөөрөл нь хавсралт болон гэрээний хамт хүчинтэй.

БАРИЛГА, ХОТ
БАЙГУУЛАЛТЫН САЙД

Б.МӨНХБААТАР

2021 . . . он 06 . сар 08 өдөр

Улаанбаатар хот

МОНГОЛ УЛС

АЖ АХУЙН НЭГЭЖ, БАЙГУУЛЛАГЫН
ГАЗАР ЭЗЭМШИХ ЭРХИЙН
ГЭРЧИЛГЭЭ

Дугаар 000001596

Эн Өү Ти Эс ХХК	/	5328551	/-Д
Дүүргийн Засаг даргын захирамж	(аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр)	(регистрийн дугаар)	А/152
-ын 20	оны	05	сарын
07	өдрийн	тоот	ТООТ
(шийдвэр гаргагч)			
Улаанбаатар	Хан-Уул	3-р хороо	
(аймаг, нийслэл)	(сум, дүүрэг)	(баг, хороо)	
шийдвэрийг үндэслэн			
(гудамжны нэр)		(хашааны дугаар/ тоот)	
байрлах, нэгж талбарын	1780912065	дугаар бүхий	4200.0
		/0.4200/	м.кв /га/ газрыг
Аж ахуйн			
зориулалтаар			
15 жилийн хугацаатай эзэмшүүлж, эрхийн улсын бүртгэлийн			
дугаарт бүртгэж гэрчилгээ олгов.			

ГАЗРЫН АСУУДАЛ ЭРХЭЛСЭН
БАЙГУУЛЛАГА / АЛБАН ТУШААЛТАН

ДҮҮРГИЙН ГАЗАР ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН
АЛБАНЫ ДАРГА

ТАМГА / ТЭМДЭГ

Д.Ган-Эрдэнэ

(нэр)

19 5 13

20 оны сарын өдөр

Хан-Уул дүүргийн Газрын алба

Нэгж талбарын дугаар: 1780912065

Хуулийн этгээдийн нэр: Эн Өч Ти Эс ХХК Нямсүрэн

Ашиглалтын төрөл: эзэмшилх

Регистрийн дугаар: 5328551

ХАЯГ: Аймаг/Хот/Улаанбаатар

Сум/Дүүрэг: Хан-Уул

Бай/Хороо: 3-хороо

Гудамж: Амжилсны станц-1

Тоот: 4

Кадастрын муж: 809

630600

630650

630700

630750

630750

630800

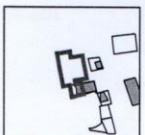
630850

630900

Зургийн масштаб = 1:1000 (1 сантиметрт 10 метр багтана) Хэвлэсэн огноо: 2019-05-13

Орчны тойм:

Масштаб = 1:10000

Координатын систем:
WGS84 / UTM 48N
EPSG: 32648

Талбайн хэмжээ: 4200 квадрат метр

Зураг зурсан: Ш.Мягмарсүрэн
(Газар зохион байгуулагч)
Хянасан: Д.Ган-Эрдэнэ
Албаны дарга

МОНГОЛ УЛС

АЖ АХУЙН НЭГЖ, БАЙГУУЛЛАГЫН
 ГАЗАР ЭЗЭМШИХ ЭРХИЙН
ГЭРЧИЛГЭЭ

Дугаар 000017367

Эн Өү Ти Эс ХХК / 5328551 /-д
(аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр) (регистрийн дугаар)
 Нийслэлийн Засаг даргын захирамж -ын 20 20 оны 06 сарын 15 өдрийн А/819 тоот
(шийдвэр гаргагч)
 шийдвэрийг үндэслэн Улаанбаатар Хан-Уул 3-р хороо
(аймаг, нийслэл) (сум, дүүрэг) (баг, хороо)
 Ажилчин станц-1 10 хаягт
(гудамжны нэр) (хашааны дугаар/ тоот)
 байрлах, нэгж талбарын 1780912214 дугаар бүхий 3499.0 м.кв /га/ газрыг
 70.3499/ Үйлдвэрлэл зориулалтаар
 15 жилийн хугацаатай эзэмшүүлж, эрхийн улсын бүртгэлийн Э-2206002032

дугаарт бүртгэж гэрчилгээ олгов.

ГАЗРЫН АСУУДАЛ ЭРХЭЛСЭН
 БАЙГУУЛЛАГА / АЛБАН ТУШААЛТАН

НИЙСЛЭЛИЙН ГАЗАР ЗОХИОН
 БАЙГУУЛАЛТЫН АЛБАНЫ ДАРГА

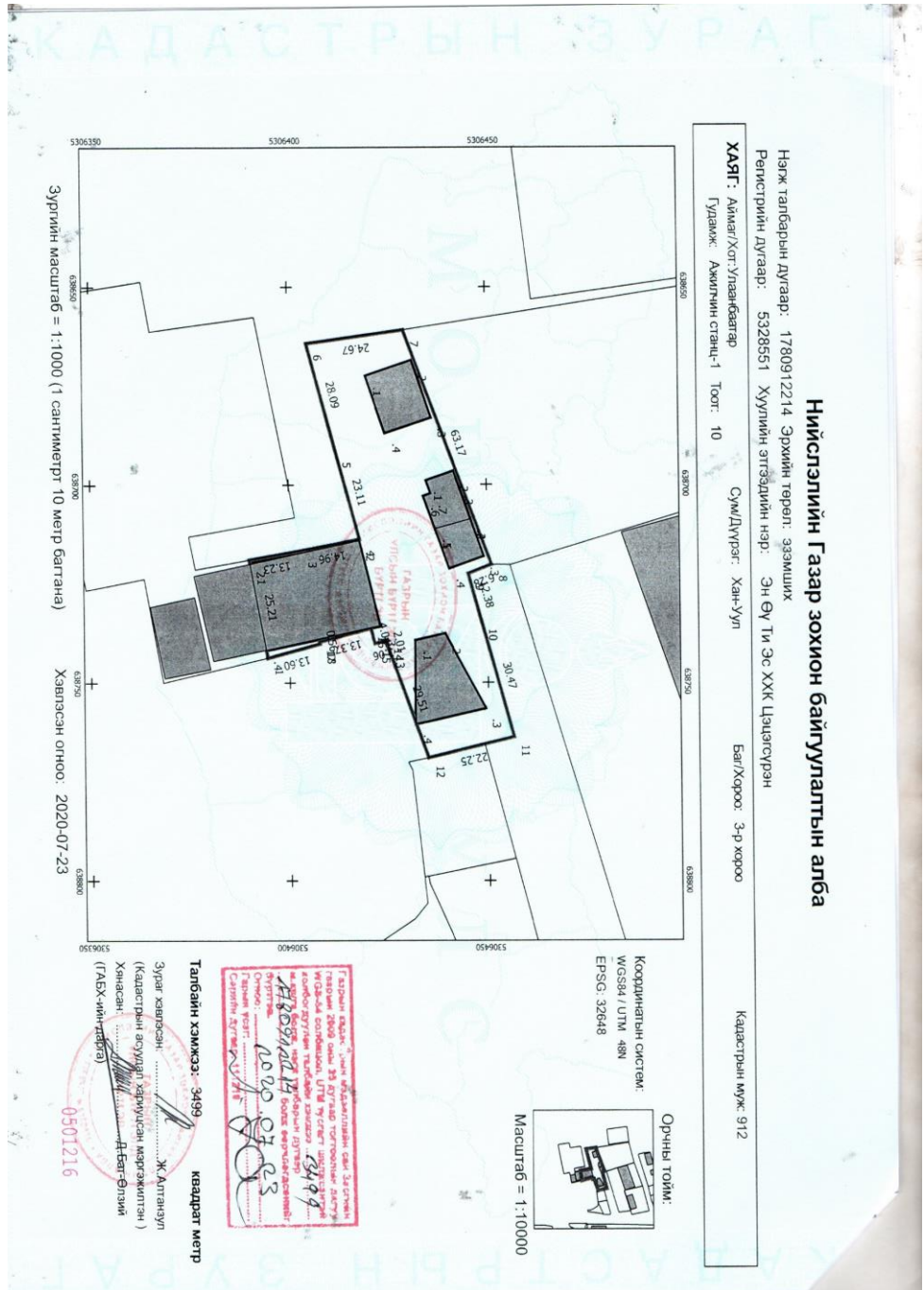
ТАМГА/ ТЭМДЭГ

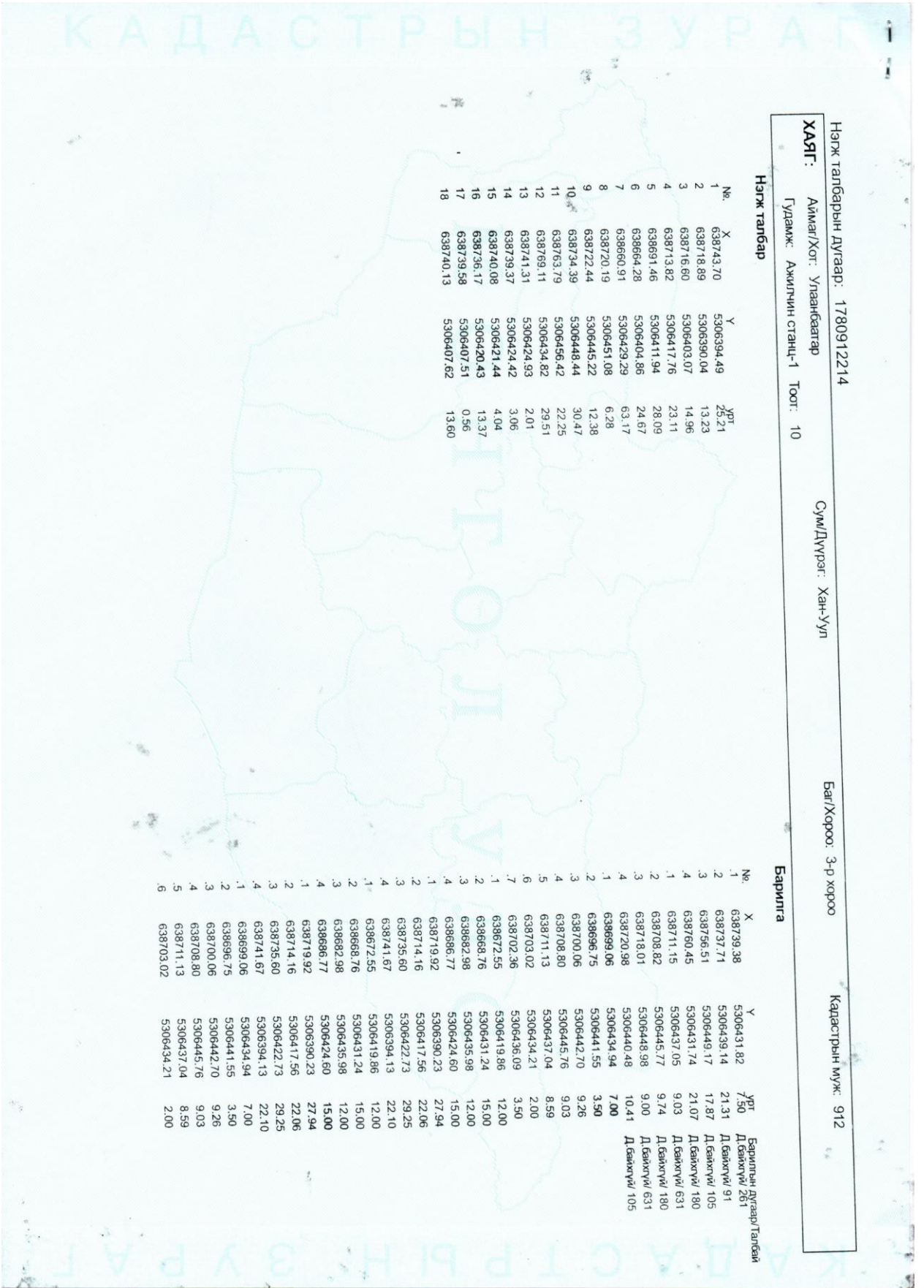

А.Энхманлай /

Газрын хэдхэн өдөр мэдээллийн сан Засгийн газрын 2009 оны 25 дугаар тогтоолын дагуу WG-5-54 салбарлол, УТБ тусгагт шилжсэнгүй холбогдуулан талбарын хэмжээ 3499 м.кв-ыг болж, нэгж талбарын дугаар 1780912214 болж өөрчлөгдсөнийг бүртгэв.
 Огноо: 2020.07.23
 Газрын үзэг: /
 Сөрхийн дугаар: 1721

20 7 23
 20 оны 7 сарын 23 өдөр

Нэгж талбарын дугаар: 1780912214

ХАЛГ: Аймаг/Хот: Улаанбаатар

Гудамж: Ажилчин станц-1 Тoot: 10

Сум/Дүүрэг: Хан-Уул

Бар/Хороо: 3-р хороо

Кадастрын муж: 912

Нэгж талбар

№	X	Y	Урт
1	638743.70	5306394.49	25.21
2	638718.89	5306390.04	13.23
3	638716.60	5306403.07	14.96
4	638713.82	5306417.76	23.11
5	638691.46	5306411.94	28.09
6	638664.28	5306404.86	24.67
7	638660.91	5306429.29	63.17
8	638720.19	5306451.08	6.28
9	638722.44	5306445.22	12.38
10	638734.39	5306448.44	30.47
11	638763.79	5306456.42	22.25
12	638769.11	5306434.82	29.51
13	638741.31	5306424.93	2.01
14	638739.37	5306424.42	3.06
15	638740.08	5306421.44	4.04
16	638736.17	5306420.43	13.37
17	638739.58	5306407.51	0.56
18	638740.13	5306407.62	13.60

Барилга

№	X	Y	Урт	Барилгын дугаар/Талбай
1	638739.38	5306431.82	7.50	Д.байхгүй 261
2	638737.71	5306439.14	21.31	Д.байхгүй 91
3	638756.51	5306449.17	17.87	Д.байхгүй 105
4	638760.45	5306431.74	21.07	Д.байхгүй 180
1	638711.15	5306437.05	9.03	Д.байхгүй 631
2	638708.82	5306445.77	9.74	Д.байхгүй 180
3	63878.01	5306448.98	9.00	Д.байхгүй 631
4	638720.98	5306440.48	10.41	Д.байхгүй 105
1	638699.06	5306434.94	7.00	
2	638696.75	5306441.55	3.50	
3	638700.06	5306442.70	9.26	
4	638708.80	5306445.76	9.03	
5	638711.13	5306437.04	8.59	
6	638703.02	5306434.21	2.00	
7	638702.36	5306436.09	3.50	
1	638672.55	5306431.24	15.00	
2	638668.76	5306435.98	12.00	
3	638682.98	5306424.60	15.00	
4	638719.92	5306390.23	27.94	
1	638714.16	5306417.56	22.06	
2	638735.60	5306422.73	29.25	
3	638741.67	5306394.13	22.10	
4	638672.55	5306419.86	12.00	
1	638668.76	5306431.24	15.00	
2	638682.98	5306424.60	12.00	
3	638686.77	5306390.23	27.94	
4	638719.92	5306417.56	22.06	
1	638741.67	5306434.94	7.00	
4	638699.06	5306441.55	3.50	
2	638696.75	5306442.70	9.26	
3	638700.06	5306445.76	9.03	
4	638708.80	5306437.04	8.59	
5	638711.13	5306434.21	2.00	
6	638703.02	5306436.09	3.50	

БАТЛАВ.
НИЙСЛЭЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
ГАЗРЫН ДАРГА *М.НЯМБАЯР*

БАТЛАВ.
"НОЦ БЕТОН ЗУУРМАГ" ХХК-ИЙН
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

Ч.Ариунзаяа Ч.АРИУНЗАЯА

УС АШИГЛАХ ГЭРЭЭ

2022 оны 4 сарын 21-ний өдөр

Дугаар 2022/29

Улаанбаатар хот

Нэг. Ерөнхий зүйл:

Усны тухай хуулийн 28.4, 28.6, 28.7, 29.1-д заасны дагуу Туул голын сав газрын захиргааны 2022 оны 3 дугаар сарын 23-ны өдрийн 04/137 дугаартай ус ашиглуулах дүгнэлт, Нийслэлийн Байгаль орчны газрын 2019 оны 5 дугаар сарын 23-ны өдрийн А/60 дугаартай ус ашиглах зөвшөөрлийг үндэслэн: Ус ашиглуулагчийг төлөөлж **Нийслэлийн Байгаль орчны газрын** Ойн хэлтсийн Усны асуудал хариуцсан ахлах мэргэжилтэн Очиржанцан овогтой Тэмүүжин, Ус ашиглагчийг төлөөлж нийслэлийн Хан-Уул дүүргийн 3-р хороо, "ДЦС-III" ТӨХК-ийн баруун талд, 9011442083 дугаартай улсын бүртгэлийн гэрчилгээтэй, 5809665 регистрийн дугаартай "Ноц бетон зуурмаг" ХХК-ийг төлөөлж Оффис менежер Содномпил овогтой Наранжаргал нар ус ашиглах талаар тохиролцон энэхүү гэрээг 2022 оны 1 дүгээр сарын 01-ээс нөхөн тооцож 2022 оны 12 дугаар сарын 31 хүртэл 1 жилийн хугацаатайгаар байгуулав.

Хоёр. Гэрээний гол нөхцөл:

2.1 **Ус ашиглах зориулалт:** М150-М300 маркын барилгын бетон зуурмаг үйлдвэрлэхэд зориулалтаар усыг авч ашиглана.

2.2 **Ашиглах усны хэмжээ:**

2.2.1 Унд-ахуй, м³/жил:.....Ажилчдын унд ахуйд хэрэглэх усыг зөөврөөр.....

2.2.2 Үйлдвэрлэл, м³/жил:.....9000 м³.....

2.2.3 Үйлчилгээ, м³/ жил:.....

2.2.4 Эмчилгээ, сувилгаа, хүн/ хоног:.....

2.3 **Усны чанар, найрлага:** 2022 оны 9 дүгээр сард багтаан гүний худгийн усанд хими багтерлогийн шинжилгээ хийлгэж стандартын шаардлага хангасан тохиолдолд унд ахуйд хэрэглэх.

2.4 **Усны эх үүсвэрийн:**

2.4.1 Байршил: Хан-Уул дүүргийн 3-р хороо, "ДЦС-III" ТӨХК-ийн баруун талд.

2.4.2 Солбицол: 47°54'1.85"N, 106°50'26.69"E

2.4.3 Барилга байгууламж: Үйлдвэрийн ус хангамжийн зориулалтаар гаргасан гүний худгаас өөр усны барилга байгууламж байхгүй.

2.4.4 Тоног төхөөрөмжийн нэр, марк: БНХАУ-д үйлдвэрлэсэн Узель, Худагт LXSG маркын 50 мм голчтой 202002524 дугаартай усны тоолуур суурилуулсан.

2.4.5 Хүчин чадал: Цагт 120 м³ бетон үйлдвэрлэх хүчин чадалтай.

2.5 **Хаягдал усны:**

2.5.1 Хэмжээ: Унд ахуйгаас гарсан бохир усыг стандартын шаардлага хангасан бетонон доторлогоотой цооногт хуримтлуулдаг.

2.5.2 Стандартын шаардлага: "Ариутгах татуургын сүлжээнд нийлүүлэх хаягдал ус. Ерөнхий шаардлага" MNS 6561:2015 стандартын шаардлагыг хангасан хаягдал ус гаргах.

2.5.3 Хаях цэгийн байршил: Бохир усыг бетонон доторлогоотой цооногт хуримтлуулж автоцистернээр зөөвөрлөдөг.

2.5.4 Солбилцол: ----

2.6 **Хаягдал усан дахь бохирдуулах бодисын хэмжээ:** Усны биохимийн шинжилгээний дүнг хавсаргана.

2.6.1 Жинлэгдэх бодис, кг:.....

2.6.2 Органик бодис, кг:.....

2.6.3 Эрдэс бодис, кг:.....

2.6.4 Хүнд метал, кг:.....

2.6.5 Аюултай бохирдуулах бодис, бодис, гр:.....

2.7 Бохир ус цэвэрлэх барилга байгууламжийн байршил, хүчин чадал, технологи, цэвэрлэх арга, цэвэрлэгээний түвшин: Бохир усыг бетонон доторлогоотой цоонгогт хуримтлуулж автоцистернээр зөөвөрлөдөг.

2.8 Усны эх үүсвэрийг хамгаалах, усны нөөц хомсдох, бохирдохоос сэргийлэх арга хэмжээ, түүнд зарцуулах хөрөнгийн хэмжээ: Жил бүрийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд усны нөөцийг хамгаалахад зарцуулах хөрөнгийн хэмжээг тусгаж хэрэгжүүлж ажиллах.

2.9 Усны тоолуур:

2.9.1 Төрөл, нэр, дугаар:.....202002524 дугаартай 50 мм голчтой.....

2.9.2 Загвар:.....LXLC-50.....

2.9.3 Тоолуурын тоо:.....1.....

2.9.4 Суурилуулсан байгууллага, огноо: 2019 оны 4-р сарын 16-ны өдөр усны тоолуур суурилуулсан. 2022 оны 3-р сарын 07-ны өдөр баталгаажуулсан.

2.9.5 Тоолуурын заалт: 000001 м³.

2.10 Ус ашигласны нэгж төлбөрийн хэмжээ: 2022 оны усны нөөц ашигласны төлбөрийг "Усны экологи, эдийн засгийн үнэлгээг шинэчлэн батлах тухай" Монгол Улсын Засгийн Газрын 2011 оны 302 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт, "Усны нөөц ашигласны төлбөрийн хувь хэмжээг тогтоох, хөнгөлөх тухай", "Тогтоолын хавсралтад өөрчлөлт оруулах тухай" Монгол Улсын Засгийн газрын 2013 оны 326, 327 дугаар тогтоолын дагуу 000001 м³-ээс хойш тоолуурын заалтаар тооцож Хан-Уул дүүргийн Татварын хэлтсийн дансанд төвлөрүүлнэ. 1м³ усны нөөц ашигласны төлбөр 188.8 төг

2.11 Хаягдал усан дахь нэгж бохирдуулах бодист ногдох төлбөрийн хэмжээ:-.....

Гурав. Талуудын эрх, үүрэг:

Гэрээ байгуулагч талууд нь Усны тухай хуулийн 7.5, 10.1.18, 13.1.1, 13.1.5, 18.1.4, 19.1.2, 19.1.4, 26.1, 30.1, 30.2, 31.1-д заасан эрх эдэлж, үүрэг хүлээнэ.

Дөрөв. Бусад:

4.1. Гэрээ нь талууд гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг дарж баталгаажуулсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болно.

4.2. Ус ашиглуулах дүгнэлт, ус ашиглах зөвшөөрөл, хаягдал усны талаарх дүгнэлт, хаягдал ус зайлуулах зөвшөөрөл нь гэрээний салшгүй хэсэг байна.

4.3. Гэрээний биелэлтийг жил бүр дүгнэж, тэмдэглэл үйлдэнэ.

4.4. Талуудын тохиролцооноор гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болох ба бичгээр үйлдэнэ.

4.5. Гэрээг дор дурдсан үндэслэлээр хугацаанаас нь өмнө цуцалж болно.

4.5.1 Ашиглаж байгаа усны эх үүсвэр тусгай хэрэгцээнд шилжсэн;

4.5.2 Аль нэг тал татан буугдсан бол.

4.6. Талуудын хооронд үүссэн маргааныг эвийн журмаар шийдвэрлэхийг эрхэмлэх бөгөөд эс зөвшөөрвөл холбогдох шатны шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

Ус ашиглуулагчийг төлөөлж:
Нийслэлийн Байгаль орчны газрын
Ойн хэлтсийн ахлах мэргэжилтэн
О.Тэмүүжин

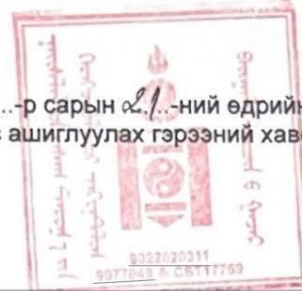
Хаяг: Ц.Д.Ц. Жигжиджавын гудамж
Нийслэлийн Төр захиргааны 2 байр
Харилцах утас: 318003

Ус ашиглагчийг төлөөлж:
"Ноц бетон зуурмаг" ХХК-ийн
Оффис менежер
С. Наранжаргал

Хаяг: ХУД 3 дугаар хороо Ажилчин станц
гудамж задгай
Харилцах утас: 91017137, 91917137,

2022 оны...4...-р сарын 21...-ний өдрийн 2022/29
дугаартай ус ашиглуулах гэрээний хавсралт

Усны төлбөрийн тооцоо

Д.д	Гэрээ байгуулсан он	Ашигласан усны хэмжээ			Усны нөөц ашигласны төлбөр /төг/	Тайлбар
		Сав газрын дүгнэлтээр /м³/	Тоолуурын заалтаар /м³/			
			Жилийн эхэнд	Жилийн сүүлд		
1.	2019	3600 м³	00000	5556.9	1,049,143.00	2019 онд 2019/59 дугаартай гэрээ байгуулсан.
2.	2020	3600 м³	5556.9	011929	1,549,628.00 төг төлсөн.	2020 онд 2020/24 дугаартай ус ашиглах гэрээ байгуулсан.
3.	2021	9000 м³	011929	000001	Усны тоолуур эвдэрсэн тул 2021 оны 04/319 УАД дүгнэлтээр тогтоогдсон 9000 м³ усны 1,699.200.00 Төгрөгний усны төлбөр төлсөн байна.	2021/43 дугаартай ус ашиглах гэрээ байгуулсан.
4.	2022	9000 м³	000001			2022 онд 2022/29 дугаартай ус ашиглах гэрээ байгуулсан.

ХАНЛАБ ХХК
 Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 17 р хороо, Богд Жавзандамба
 гудамж 34/6 тоот, Хан Рашаан компанийн байр
 Утас: 70109968, 99995316
<http://www.khanlab.mn>

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН

ЗАХИАЛГА №: МБ 2022/177-2

ДЭЭЖИЙН ТӨРӨЛ,
 ТОО:

Ус, 1

ЗАХИАЛАГЧИЙН НЭР: NOTS LLC

ГЕОМЗУУРЛАГ

ДЭЭЖИЙН ДУГААР: Дээж-2

ЛАБОРАТОРИЙН ДУГААР: Л-572

ДЭЭЖИЙН ХЭМЖЭЭ, мл: 500

№	ҮЗҮҮЛЭЛТ	СТАНДАРТ АРГА	НЭГЖ	ЗӨВШӨӨРӨГДӨХ ДЭЭД ХЭМЖЭЭ MNS 0900:2018	ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН
1	Бактерийн ерөнхий тоо	MNS ISO 6222:1998	1 мл-д	100	2
2	Халуунд тэсвэртэй гэдэсний бүлгийн нянгийн тоо	MNS ISO 9308-1:1998	100 мл-д	илрэхгүй	илрээгүй
3	Колиформ гэдэсний бүлгийн нянгийн тоо	MNS ISO 9308-1:1998	100 мл-д	илрэхгүй	илрээгүй
4	Гэдэсний бүлгийн эмгэг төрөгч нян	MNS ISO 19250:2017	25 мл-д	илрэхгүй	илрээгүй
5	Clostridium perfringens	MNS ISO 6461-2:1998	100 мл-д	илрэхгүй	илрээгүй

Чанарын менежер

Д.Пүрэвжаргал

*Сорилт өндөр дүн зөвхөн тухайн дээжинд хамаарна.
 Дээжлэлийн талаарх асуудлыг итгэй лаборатори хариуцахгүй болно.

ДЭЭЖИЛСЭН ОГНОО: 2022.07.28

ДЭЭЖ БОЛОВСРУУЛАЛТ: хийгдээгүй

ШИНЖИЛГЭЭ ЭХЭЛСЭН ОГНОО: 2022.07.28

ХУУДАСНЫ ТОО: 1

ШИНЖИЛГЭЭ ДУУССАН ОГНОО: 2022.08.04

Хамтран ажилласан таньд талархлаа.

Хуудас 1-1

ХАНЛАБ ХХК
 Улаанбаатар хот, Хан-Уулдүүрэг, 17 р хороо, Богд Жавзандамба
 гудамж 34/6 тоот, Хан Рашаан компанийн байр
 Утас: 70109968, 99995316
<http://www.khanlab.mn>

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН

ЗАХИАЛГА №: 2022/1339-2

ЗАХИАЛАГЧИЙН НЭР: **НОТС БЕТОН ЗУУРМАГ**

ДЭЭЖИЙН ТӨРӨЛ, ТОО: **Ус, 2**

Д/д	1		ЗӨВШӨӨРӨГДӨХ ХЭМЖЭЭ /MNS 0900:2018/
	ЛАБ №	Л-14096	
ДЭЭЖ №	Ундны ус		
ЭЛЕМЕНТ / НЭГЖ	мг/л	мг-экв/л	мг/л
K ⁺	4.06	0.10	-
Na ⁺	28.83	1.25	200
NH ₄ ⁺	<0.10	-	6
Ca ²⁺	50.35	2.51	100
Mg ²⁺	7.55	0.62	30
НИЙЛБЭР КАТИОН	90.80	4.49	-
Cl ⁻	30.63	0.86	350
SO ₄ ²⁻	70.89	1.48	500
NO ₂ ⁻	<0.05	-	1.0
NO ₃ ⁻	4.65	0.07	50
CO ₃ ²⁻	<1.5	-	-
HCO ₃ ⁻	134.2	2.20	-
НИЙЛБЭР АНИОН	240.4	4.62	-
НИЙЛБЭР ИОН	331.2		-
pH	7.06		6.5-8.5
H ₂ SiO ₃	16.00		-
ХУУРАЙ ҮЛДЭГДЭЛ (TDS)	288.0		1000
ХУУРАЙ ҮЛДЭГДЭЛ (TDS) (тооцоо)	280.1		-
ИСЭЛДҮҮЛЭХ ЧАДВАР	8.80		-
ХАТУУЛАГ		3.13	

ДЭЭЖИЙН ДУГААР: Бохир ус
ЛАБОРАТОРИЙН ДУГААР: Л-14097

№	ЭЛЕМЕНТ	НЭГЖ	ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН	ЗӨВШӨӨРӨГДӨ Х ХЭМЖЭЭ /MNS 6561:2015/	СТАНДАРТ АРГА
1	Температур	°C	23.00	30.0	-
2	pH	-	12.27	6-9	MNS ISO 10523:2001
3	Аммоний, NH ₄ ⁺	мг/л	4.00	15.0	MNS ISO 7150- 1:2006
4	Хлорид, (Cl ⁻)	мг/л	258.6	1000	MNS ISO 9297:2005
5	Сульфат (SO ₄ ²⁻)	мг/л	824.0	700	MNS 3652.4:1984 MNS ISO
6	Умбуур бодис, TSS	мг/л	186.0	400	
7	Химийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч, COD	мгO ₂ /л	62.00	800	MNS ISO 6060:2001
8	Биологийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч, BOD	мгO ₂ /л	21.71	400	MNS ISO 5815:2001
9	Хүхэртүстөрөгч, H ₂ S	мг/л	<0.10	5.0	
10	Хөнгөнцагаан, Al	мг/л	<0.025	0.50	
11	Мышьяк, As	мг/л	<0.01	0.10	
12	Зэс, Cu	мг/л	<0.02	1.0	
13	Кадми, Cd	мг/л	<0.005	0.05	
14	Кобальт, Co	мг/л	<0.001	0.10	
15	Төмөр, Fe	мг/л	<0.03	3.0	MNS (ISO) 11885:2011
16	Никель, Ni	мг/л	<0.005	0.02	
17	Селен, Se	мг/л	0.04	0.10	
18	Хартугалга, Pb	мг/л	<0.01	0.2	
19	Фосфор, P	мг/л	<0.05	1.5	
20	Хром, Cr	мг/л	0.56	0.01	
21	Цайр, Zn	мг/л	0.02	5.0	
22	Хром, Cr (VI)	мг/л	0.24	0.05	MNS ISO 11083:2001
23	Цианид, CNfree	мг/л	<0.002	0.01	MNS ISO 6703(II):2005
24	Мөнгөн ус, Hg	мг/л	<0.001	0.005	EPA Method 7473

Чанарын менежер: Д. Пүрэвжаргал

Сорилтын үр дүн зөвхөн тухайн дээжинд хамаарна.
Дээжлэлтийн талаарх асуудлыг манай лаборатори хариуцахгүй болно.

ХҮЛЭЭН АВСАН ОГНОО: 2022.07.28

ДЭЭЖ БОЛОВСРУУЛАЛТ: хийгдээгүй

ШИНЖИЛСЭН ОГНОО: 2022.08.15

ХУУДАСНЫ ТОО: 2

